

ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวอภิษฎา ไทยรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผนก ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

PERCEPTION CHANNEL AND POLICY COMPLIANCE ON
PLASTIC WASTE MANAGEMENT POLICY
OF PEOPLE IN BANGKOK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการ ขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวอภิษฎา ไทรัตน์
สาขาวิชา	การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผนก ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

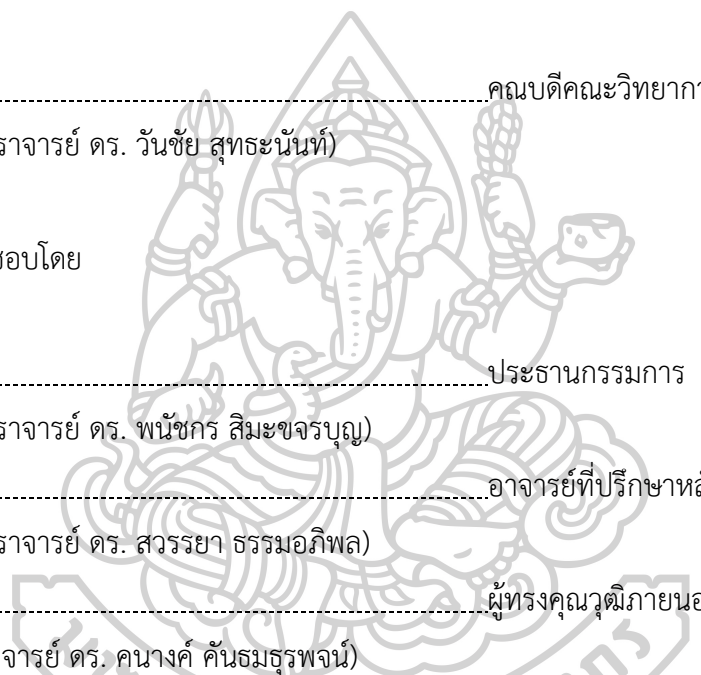
..... คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันชัย สุทธะนันท์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธ์กร สิมะขจรบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณางค์ คันธมจรุพจน์)

631220047 : การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : ช่องทางการรับรู้, พฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะ, นโยบายการจัดการขยะพลาสติก

นางสาว อภิษฎา ไทรัตน์: ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับและการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจง ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างรับนโยบายการจัดการขยะพลาสติกที่เป็นนโยบายเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกแบบบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและหลอดพลาสติก ผ่านช่อง 3 ช่องทางในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยหากพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า มีการรับนโยบายจากสื่อสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือรับรู้จากสื่อบุคคลและสื่อกระจายเสียงและแพรภาพ ตามลำดับ และพฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พฤติกรรมการลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือพฤติกรรมการใช้หลอดพลาสติก และพฤติกรรมการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร ตามลำดับ ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยความสำเร็จ/แรงจูงใจในการลดการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และบทบาทขององค์กรภาครัฐในการสร้างแรงจูงใจในการลดการใช้ถุงพลาสติก

631220047 : Major PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

Keyword : PERCEPTION CHANNEL, PRACTICE PERCEIVED, PLASTIC WASTE
MANAGEMENT POLICY

MISS Apichaya THAIRAT : PERCEPTION CHANNEL AND POLICY COMPLIANCE
ON PLASTIC WASTE MANAGEMENT POLICY OF PEOPLE IN BANGKOK Thesis advisor :
Assistant Professor Sawanya Thammaapipon, Ph.D.

The purpose of this research was to study the acceptance and compliance of the plastic waste management policy of the people in Bangkok according to the plastic waste management roadmap. 2018-2030 It was carried out using a quantitative research methodology. The sample consisted of people living in Lat Phrao, Chatuchak, and Khlong Khet districts. Bangkok, 400 people. Data were analyzed by statistical distribution, frequency, percentage, arithmetic mean. standard deviation and mean

The study found that The sample group was aware of the plastic waste management policy, which is a policy to reduce the use of 4 types of plastic, namely thin plastic bags. Styrofoam food box Single-use plastic cups and plastic straws through 3 channels were moderate overall. When considering each aspect, all aspects were at a moderate level. If considering the average score, it was found that the policy was perceived from the print media. most average followed by perception from personal media and broadcasting media, respectively, and the behavior of the sample group in compliance with the plastic waste management policy. Overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that Behavior to reduce the use of plastic bags. have the highest average score Followed by behavior to reduce the use of plastic straws. and behavior to reduce the use of foam food packaging, respectively. In the next research study, factors affecting the behavior of people in Bangkok should reduce the use of plastic bags. Success factors/motivation to reduce the use of plastic bags among people in Bangkok. and the role of government organizations in creating incentives to reduce the use of plastic bags.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรทยา ธรรมอภิพล ซึ่งเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัชกร สิมะขจรบุญ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.คนางค์ คันธมธูรพจน์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาหลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนทุกท่าน ที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร และวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้ วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ชาวหลักสูตรการจัดการภาครัฐและ ภาคเอกชนทุกคนที่ให้ คำแนะนำและกำลังใจตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ช่วยทำแบบสอบถาม ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว คุณสุธี ไทยรัตน์ คุณอนงค์นาถ บุนนาค คุณวิลาสินี สร้อยสาคร คุณพุดิพงศ์ อัสสรตินกุล และคุณกฤษฎ์ อำนวยเดชกร ที่มอบกำลังใจและความช่วยเหลือ ตลอดการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและ ให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

อภิชญา ไทยรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
3. ขอบเขตของการศึกษา.....	3
4. ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
5. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	4
6. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
7. กรอบแนวคิดการศึกษา.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. แนวคิดทฤษฎีการรับรู้.....	7
2. แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์.....	10
3. การจัดการขยะพลาสติก.....	10
4. สถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทย.....	14
5. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570).....	16
6. Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573.....	20

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	24
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	28
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
4. การวิเคราะห์	30
5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลและบทบาทผู้วิจัย.....	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	32
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573	35
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573	39
ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	46
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะการศึกษา.....	48
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	48
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	49
5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา.....	50
รายการอ้างอิง.....	52
ภาคผนวก	55
ประวัติผู้เขียน	64

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ชนิดของพลาสติก.....	12
ตารางที่ 2 จำนวนประชากร จำแนกตามเขตการปกครองในกรุงเทพมหานคร (ฐานข้อมูลประชากร ปี พ.ศ.2564).....	26
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่าง จำแนกตามเขต.....	28
ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	33
ตารางที่ 5 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานครจำแนกตามช่องทางการรับรู้.....	36
ตารางที่ 6 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจากสื่อบุคคล	37
ตารางที่ 7 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจากสื่อสิ่งพิมพ์.....	38
ตารางที่ 8 การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ	39
ตารางที่ 9 การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร...40	
ตารางที่ 10 การปฏิบัติด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	41
ตารางที่ 11 การปฏิบัติด้านการลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	42
ตารางที่ 12 การปฏิบัติด้านการลดการใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.....	43
ตารางที่ 13 การปฏิบัติด้านการลดการใช้หลอดพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.....	45

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	6
ภาพที่ 2 การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธีการฝังกลบ.....	11
ภาพที่ 3 แผนผังวงจรการเกิดขยะพลาสติกของประเทศไทย	15

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย โดยกรมควบคุมมลพิษ (2564) พบปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนรวมทั้งประเทศในรอบ 10 ปี เพิ่มขึ้นจาก 24.73 ล้านตัน ในปี 2554 เป็น 25.37 ล้านตัน ในปี 2563 ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกคัดแยกและนำกลับไปใช้ประโยชน์ มีเพียงประมาณ 8.36 ล้านตัน (หรือคิดเป็นร้อยละ 33 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) เช่นเดียวกับ ปริมาณขยะพลาสติกเกิดขึ้นประมาณร้อยละ 12 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด หรือประมาณ 2 ล้านตัน/ปี ในขณะที่การนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 0.5 ล้านตัน/ปี (หรือร้อยละ 25 ของปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมด) ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน (ร้อยละ 75 ของปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมด) ส่วนใหญ่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use plastics) เช่น ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร โดยไม่มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบการใช้ประโยชน์ใหม่

ขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีปริมาณมากอยู่ในอันดับต้นๆของโลก จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร Science Advances เมื่อเดือนตุลาคม ปี 2563 พบว่า ประเทศไทยมีการสร้างขยะพลาสติกต่อประชากรสูงเป็นอันดับที่ 5 ของโลก โดยมีปริมาณขยะพลาสติก 4,796,494 ตัน/ปี (หรือประมาณ 69.54 กิโลกรัม/ปี/คน) โดยพบขยะพลาสติกที่เป็นถุงพลาสติกจำนวนมากที่สุดประมาณ 1.11 ล้านตัน ขวดพลาสติก ประมาณ 0.40 ล้านตัน แก้ว กล่อง และถาดพลาสติกประมาณ 0.23 ล้านตัน ตามลำดับ (The Active, 2565)

จากสถานการณ์ขยะพลาสติกที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำRoadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 โดยกำหนดเป้าหมายในการลดและเลิกการใช้พลาสติก 7 ชนิด โดยในระยะที่ 1 เป็นการประกาศยกเลิกการใช้พลาสติก 3 ชนิด ภายในปี 2562 ได้แก่ 1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (cap seal) 2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ และ 3) ไมโครบีดส์ (Microbeads) และระยะที่ 2 เป็นการประกาศยกเลิกการใช้พลาสติก 4 ชนิด ภายในปี 2565 ได้แก่ 1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และ 4) หลอดพลาสติก ส่วนเป้าหมายที่สอง คือ การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ ให้ได้ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 รวมถึงการให้ความสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะพลาสติกผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อสร้างกระแสให้สังคมตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติกและ

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากลดการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หรือ Single Use Plastic กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมา จากมาตรการอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ มาตรการล็อกดาวน์ ฯลฯ ทำให้ประชาชนอยู่บ้าน ถูกจำกัดการเดินทาง และการห้ามนั่งรับประทานอาหารในร้านอาหาร ส่งผลให้ธุรกิจขายสินค้าออนไลน์และอาหารดีลิเวอรี่ขยายตัวเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดขยะพลาสติกจำนวนมาก (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) หรือการซื้อผ่านทางหน้าร้านอาหารแบบ Take away ซึ่งขยะพลาสติกเหล่านี้มีจำนวนมากกว่าครึ่งที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ เช่น กล่องโฟม กล่องกระดาษ ถ้วยโฟม ถ้วยกระดาษ ถุงร้อน ถุงพลาสติก ซ้อนส้อมพลาสติก แก้วน้ำพลาสติก และหลอดพลาสติก ฯลฯ และปัจจุบันถึงแม้ว่าสถานการณ์โควิด 19 จะเริ่มเบาบางลงและผู้คนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติแล้ว แต่ปริมาณขยะพลาสติกก็ยังคงมีปริมาณมากส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารในการลด/เลิกการใช้พลาสติกของภาครัฐผ่านช่องทางต่างๆ ยังขาดความต่อเนื่องและเข้าไม่ถึงประชาชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบายการจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ซึ่งจากงานวิจัยของ สุรैया หนีเร่ และ สุรชัย ไวยวรรณจิตร (2559) ทำให้ทราบว่า การรับรู้ของประชาชนต่อนโยบายภาครัฐเป็นการรับรู้เพียงแคผิวเผิน ประชาชนไม่ทราบข้อมูลอย่างชัดเจนของนโยบายต่างๆ โดยการประกาศนโยบายผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อออนไลน์ ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มทำให้ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบายของรัฐ และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการจัดเวทีประชาคมสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ และทำให้ประชาชนเข้าใจนโยบายต่างๆของภาครัฐ

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564) รายงานว่ากรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง จึงทำให้ กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีจำนวนขยะพลาสติก มากที่สุดในประเทศไทย โดยจากการสำรวจของกรมอนามัย พบว่า ปี 2562 กรุงเทพมหานคร มีขยะรวม 3,850,069 ตัน หรือ เฉลี่ย 10,548 ตัน/วัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

นอกจากนี้จากการสำรวจขยะมูลฝอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครจะพบว่า ขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ เป็น เศษอาหาร ร้อยละ 45.41 รองลงมาคือ พลาสติกที่ไม่สามารถรีไซเคิล ร้อยละ 16.30 กระดาษที่ไม่สามารถรีไซเคิล ร้อยละ 11.31 กิ่งไม้และใบไม้ ร้อยละ 4.94 วัสดุสิ่งทอ ร้อยละ 4.15 แก้ว ร้อยละ 2.30 โฟม ร้อยละ 1.34 (กชพัฒนา ลัดตามณีโรจน์, 2565) และหากจำนวนขยะทั้งหมดนี้ขาดการจัดการขยะที่ดีจะเกิดผลกระทบตามมา เช่น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และพาหะของโรค อุดตันตามท่อระบายน้ำและติดค้างในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากใช้เวลาในการย่อยสลายนาน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อศึกษาช่องการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ รมรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะพลาสติก เพื่อให้สังคมตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติกและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกผ่านช่องทางต่างๆของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573
- 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

3. ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร
ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย จากจำนวนประชาชนในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 5,527,994 ตามฐานข้อมูลประชากรกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (1967) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดเท่ากับ 400 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างเขตลาดพร้าว เท่ากับ 130 คน เขตจตุจักร เท่ากับ 170 คน และ เขตคลองเตย เท่ากับ 100 คน
- 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา
ศึกษาการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ในเป้าหมายแรก ระยะที่ 2 คือ การยกเลิกการใช้พลาสติก 4 ชนิด ภายในปี 2565 ได้แก่ 1) ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบบางหรือถุงก๊อบแก๊บ 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และ 4) หลอดพลาสติก โดยจะศึกษาช่องทางการรับรู้ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 และศึกษาพฤติกรรมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะพลาสติก

3) ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ถึงเดือนมิถุนายน 2566 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและสัมภาษณ์ในเดือนเมษายน 2566 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน

4. ขั้นตอนของการศึกษา

1) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสถานการณ์ขยะพลาสติกของประเทศไทย Roadmap การจัดการขยะพลาสติกประเทศไทย พ.ศ. 2561-2573 แนวคิดทฤษฎีการรับรู้ แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษา

2) สร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

3) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

5) สรุปผลการศึกษา

6) เสนอแนะ

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1) ทราบถึงช่องทางการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

2) ทราบถึงพฤติกรรมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะพลาสติก

3) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ฯลฯ นำไปใช้ในการวางแผนเพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติก และส่งเสริมพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติก เช่น การใช้น้อย การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1) นโยบายการจัดการขยะพลาสติก หมายถึง นโยบายการจัดการขยะพลาสติก ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ในเป้าหมายแรก ระยะที่ 2 คือ การยกเลิกการใช้พลาสติก 4 ชนิด ภายในปี 2565 ได้แก่ 1) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา น้อยกว่า 36 ไมครอน 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และ 4) หลอดพลาสติก

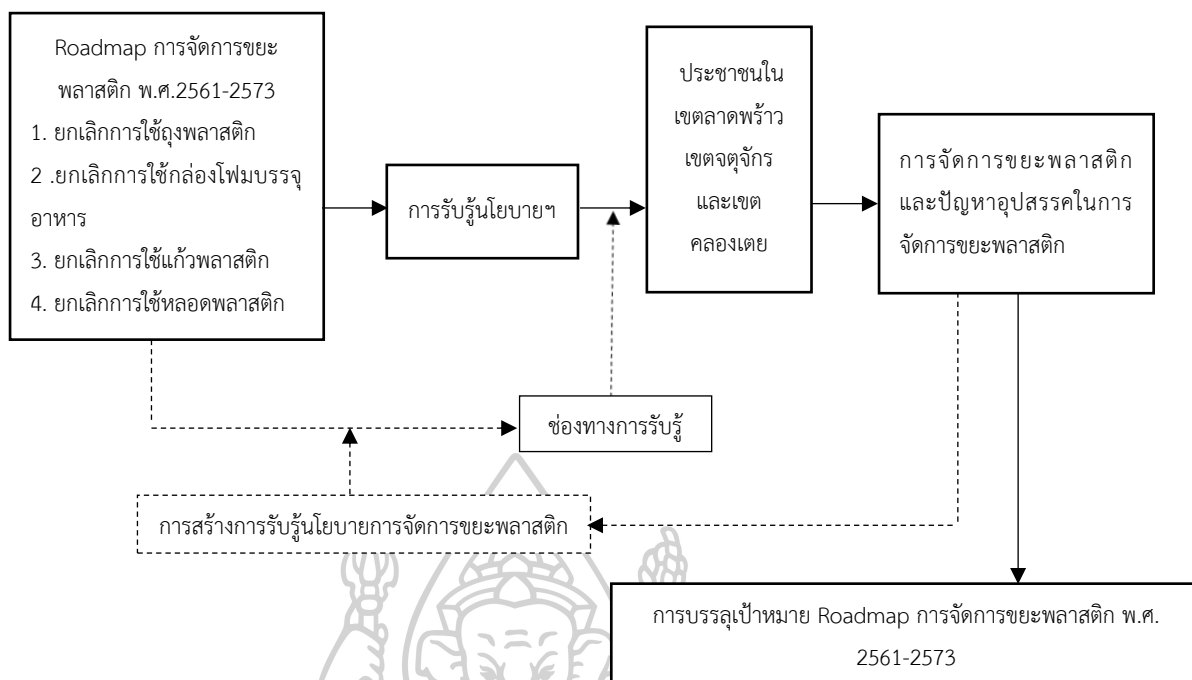
2) การรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติก หมายถึง ช่องทางในการรับรู้ นโยบายการจัดการ ขยะพลาสติก

3) การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก หมายถึง พฤติกรรมในการลด/เลิก การใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบบางหรือถุงก๊อบแก๊บ 2กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และหลอดพลาสติก

4) ขยะพลาสติก หมายถึง ขยะพลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบบางหรือ ก๊อบแก๊บ 2กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และหลอดพลาสติก

7. กรอบแนวคิดการศึกษา

ปริมาณขยะพลาสติกของประเทศไทย อยู่ที่ประมาณร้อยละ 12 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ทั้งหมด การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ เพียงร้อยละ 25 ส่วนที่เหลือร้อยละ 75 ส่วนใหญ่ เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single use plastics) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีนโยบายลดปัญหาขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 โดยเป้าหมายในการยกเลิกใช้พลาสติก 4 ชนิด คือ ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก ภายในปี 2565 รวมถึงการสร้างการรับรู้และ ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในการลดและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ ความตระหนักและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา บทความ วิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการรับรู้
2. แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์
3. การจัดการขยะพลาสติก
4. สถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทย
5. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570)
6. Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีการรับรู้

1.1 ความหมายของการรับรู้

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมความหมายของการรับรู้จากนักวิชาการท่านต่างๆ สรุปได้ดังนี้ การรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความหมายจากการสัมผัส ซึ่งเริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้าเข้ามามีกระทบกับอวัยวะรับประสาทสัมผัสทั้งห้าและส่งกระแสประสาทต่างๆ ไปสู่สมอง และทำการแปลความ (NovaBizz, 2548)

การรับรู้ หมายถึง ความรู้สึก การสัมผัสที่ได้รับการตีความให้เกิดความหมายแล้ว เช่น ณ ขณะนี้เรากำลังอยู่ในภาวะการรับรู้ (Conscious) คือกำลังลืมตาตื่นอยู่ ต่อมาเราก็รู้สึกได้ยินเสียงที่ดังมากมาแต่ไกล (การรู้สึกสัมผัส-Sensation) ซึ่งเราไม่รู้ความหมาย และไม่รู้ว่าเป็นเสียงนั้น คือเสียงของอะไร ดังนั้นเราจึงยังไม่เกิดการรับรู้ขึ้น ซึ่งครู่ต่อมาได้มีคนเข้ามาบอกกล่าวว่าเป็นเสียงดังจากการระเบิดของยางรถยนต์ เราจึงได้เกิดการรับรู้ความหมายของการรู้สึกสัมผัสนั้น ดังนี้เรียกว่า เราเกิดการรับรู้ (วชิระ, 2555)

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการประมวลและตีความข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบๆตัวเราที่ได้จากการรู้สึก ซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลนั้นจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยาบางอย่าง ได้แก่ การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ ฯลฯ โดยปัจจัยเหล่านี้จะเข้ามามีบทบาทพร้อมกับการรับรู้ (นิรมล, 2555)

การรับรู้ เป็นขั้นตอนแรกของการมีพฤติกรรม แต่การรับรู้ เป็นเพียงตัวแปรตัวหนึ่ง เท่านั้น ในการเกิดพฤติกรรม ยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีกมากมาย ที่มีส่วนในการเกิด พฤติกรรม เช่น ทักษะคติ บทบาท และความคาดหวัง ในบทบาท แรงจูงใจ ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการ รูปหนึ่ง ถ้าบุคคล รับรู้อย่างไม่ถูกต้องแม่นยำ จะทำให้การแสดงพฤติกรรมจะออกมาในอีกรูปแบบหนึ่ง นั่นคือ การรับรู้ มีส่วนทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน (ชิตชนก, 2556)

การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่ บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมาย หรือตีความหมายจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดย อาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับ ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ (นิตยา, 2552)

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการภายในของบุคคลที่แปลความหมายจากสิ่งที่รับรู้ จดจำ สังเกต ประสบการณ์ หรือรับทราบ ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจ การมีทัศนคติ และความรับรู้ต่อสิ่งนั้น ซึ่ง การรับรู้ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล แตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ และอาจเหมือนหรือ แตกต่างกับบุคคลอื่นก็ได้ (วรุณรัตน์, 2552)

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริโภคลือกรับ จัด องค์ประกอบ และแปลความ โดย ความหมายสิ่งเร้าต่างๆ มีเพื่อให้มีความหมายเข้าใจได้ว่า สิ่งเร้าจะมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการรับรู้ มากขึ้น และหากสิ่งเร้าเหล่านั้นมีลักษณะ ดังนี้ คือ 1. สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของ ผู้บริโภค 2. สอดคล้องกับความเชื่อในปัจจุบันของผู้บริโภคต่อตราสินค้า 3. ไม่มีความสลับซับซ้อนมาก จนเกินไป 4. เชื่อถือได้ 5. มีความสัมพันธ์กับความจำเป็นหรือความต้องการในปัจจุบัน 6. ไม่ก่อให้เกิดความกลัวและความกังวลใจมากจนเกินไป (Assael, 1998)

จากการทบทวนวรรณกรรมความหมายของการรับรู้จากนักวิชาการท่านต่างๆ ผู้วิจัย สรุปความหมายของการรับรู้ หมายถึง การสัมผัส การเรียนรู้ และประสบการณ์ต่างๆที่ได้พบเจอ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และถูกประมวลผลด้วยไปยังสมอง ทำให้เกิดเป็นการรับรู้

1.2 ลำดับขั้นของกระบวนการรับรู้

NovaBizz (2548) กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ว่าจะสามารถเกิดขึ้นได้ต้องเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 อินทรีย์ถูก สิ่งเร้า Stimulus เข้ากระทบอวัยวะสัมผัส

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งสู่ระบบประสาทส่วนกลางซึ่งมีศูนย์กลางที่สมองเพื่อสั่งการ ตรงนี้เกิดการรับรู้ Perception

การรับรู้เกิดจากการที่กระแสประสาทวิ่งเข้าสู่ระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งศูนย์กลางคือสมอง

ขั้นที่ 3 การรับรู้และความเข้าใจเกิดขึ้นการแปลความหมายโดยอาศัยความรู้เดิม พฤติกรรม เดิม และประสบการณ์ ทำให้เกิดการตอบสนอง

โดยสิ่งเร้าภายนอกและภายในอินทรีย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและอวัยวะรับสัมผัส จนเกิดขึ้นเป็นการรับรู้

Sensory organ เป็นเครื่องรับสิ่งเร้าภายในของมนุษย์ เป็นอวัยวะรับสัมผัสที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่มีประสาทรับสัมผัส

Sensory nerve ช่วยสมองเชื่อมกับประสาทรับสัมผัสซึ่งสมองดำเนินการส่งประสาทผ่าน Moter nerve ไปสู่ Moter organ คือกล้ามเนื้อและต่อมรับสัมผัสต่างๆที่ทำให้เกิดปฏิกิริยา

จิตใจติดต่อกับโลกภายนอกได้โดยการสัมผัส คนตาบอดเมื่ออธิบายให้ฟังว่าสีแดง สีเขียวเป็นอย่างไร เขาก็จะเข้าใจให้ถูกต้องไม่ได้เลย เพราะเรื่องสีจะต้องรู้ด้วยตา เครื่องมือสัมผัสอย่างหนึ่งก็ทำหน้าที่อย่างหนึ่ง คนหูหนวกย่อมไม่รู้สึกรับถึงลีลาและความไพเราะของเสียงเพลง เพราะฉะนั้นการสอนจึงเน้นย้ำว่า "ให้สอนโดยทางสัมผัส" ซึ่งการรับรู้ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ถูกต้องจึงจะก่อผลให้ได้รับถึงความรู้ที่ถูกต้อง และนักเรียนต้องได้รับการรับรู้ที่ถูกต้อง ไม่เช่นนั้นความรู้ที่รับจะผิดทั้งหมด

มนุษย์ย่อมมีพฤติกรรม สนองต่อสิ่งแวดล้อมกระบวนการของการรับรู้เป็นสิ่งแรกที่มนุษย์สนองต่อสิ่งแวดล้อมและระบบประสาท อวัยวะสัมผัส เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการรับรู้ต้องมีความสมบูรณ์จึงจะสามารถรับรู้สิ่งเร้าได้ดีเพราะอวัยวะสัมผัสรับสิ่งเร้า ที่มากกระทบประสาทรับสัมผัสส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อให้สมองแปลความหมายออกมา เกิดเป็นการรับรู้ และอวัยวะสัมผัสของมนุษย์ มีขีดความสามารถจำกัด กลิ่นอ่อนเกินไป เสียงเบาเกินไป แสงน้อยเกินไปย่อมจะรับสัมผัสไม่ได้ ดังนั้นประเภท ขนาด คุณภาพของสิ่งเร้าจึงมีผลต่อการรับรู้และการตอบสนอง สิ่งเร้าบางประเภทไม่สามารถกระตุ้นอวัยวะสัมผัสของเราได้ เช่น คลื่นวิทยุ

1.3 การวัดการรับรู้

จากงานวิจัยของ ธาริดา เสนาวงษ์ นริสา อินทร์สอน พงษ์เพชร ใบงาม สง่า ทับทิมหิน และปวีณา ลิ้มปีที่ปรากฏ (2564) ได้ทำการศึกษา การรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้วัดการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Fisher's exact test และแบ่งระดับ การรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาปรับใช้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากมีลักษณะของการวัดตัวแปร เรื่อง การรับรู้และเรื่องพฤติกรรมเช่นเดียวกัน

2. แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์

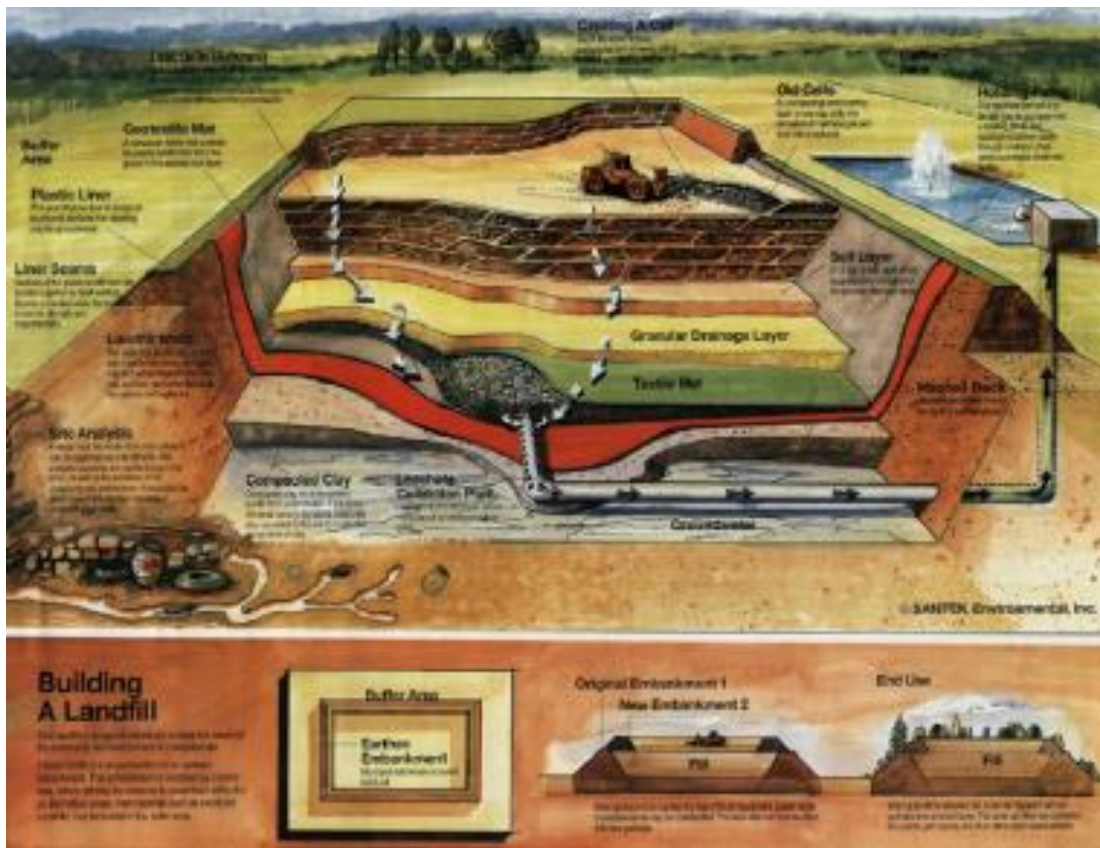
พฤติกรรมมนุษย์ (Behavior) การโต้ตอบหรืออาการ กิริยาต่างๆของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเมื่อพบกับสิ่งเร้า Stimulus เกิดเมื่อสถานการณ์ต่างๆเกิดขึ้นแล้วมีการแสดงอาการที่สังเกตได้ เช่น การเคลื่อนไหว การพูด การนั่ง การนอน การกระโดด เป็นต้น และความต้องการทางกายภาพ เช่น อาการร้อน อาการหนาว เกิดการสิ่งเร้าภายใน internal Stimulus และสิ่งเร้าภายนอก External Stimulus โดยสิ่งเร้าภายในจะมีอิทธิพลสูงสุดในการกระตุ้นเด็กให้แสดงพฤติกรรม และเมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้นในสังคม สิ่งเร้าภายในจะลดความสำคัญลง สิ่งเร้าภายนอกทางสังคมที่เด็กได้รับรู้ในสังคมจะมีอิทธิพลมากกว่าในการกำหนดว่าบุคคลควรแสดงพฤติกรรมอย่างไรต่อผู้อื่น สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา คอ จมูก การสัมผัส สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลก่อให้เกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่พอใจซึ่งทำให้บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย หรือการยอมรับของเพื่อน ส่วนการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ไม่พอใจหรือไม่พึงปรารถนานำมาใช้ เพื่อการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง เช่น การลงโทษเด็กเมื่อลืกลืม หรือการปรับเงินเมื่อผู้ขับขี่ยานพาหนะไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น (Novabizz,2548)

3. การจัดการขยะพลาสติก

1) วิธีการกำจัดขยะพลาสติก

กรมควบคุมมลพิษ (2564) ได้กล่าวถึง การจัดการขยะพลาสติกตามรายละเอียด ดังนี้

1.1 การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธีการฝังกลบ (Land Fill) ส่วนใหญ่เป็นเศษขยะพลาสติกที่ปนเปื้อน ไม่คุ้มกับต้นทุนในการจัดเก็บและการล้างทำความสะอาด เช่น ถังแกง ถังเครื่องดื่ม ถังหิ้ว ฯลฯ รวมถึงพลาสติกแบบบางประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น แก้วพลาสติก ของเครื่องปรุง ซ้อน/ส้อมพลาสติก ฯลฯ ขยะเหล่านี้ถูกนำไปทิ้ง ในสถานที่ฝังกลบ หรือเทกองกลางแจ้ง ตามสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อระบบการจัดการขยะมูลฝอยเนื่องจากขยะดังกล่าวมีความคงทนย่อยสลายตามธรรมชาติน้อย ทำให้สิ้นเปลืองพื้นที่ฝังกลบและงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย

ภาพที่ 2 การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธีการฝังกลบ

ที่มา : Siam Waste (ม.ป.ป.)

1.2 การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) และ การใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นทางเลือกที่ให้ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก แต่การรีไซเคิลผลิตภัณฑ์พลาสติกมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง คุณสมบัติของพลาสติกชนิดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาผลิตกลับมาใช้ได้ใหม่ สามารถสังเกตได้โดยสัญลักษณ์รีไซเคิลลูกศรหมุนวนเป็นสามเหลี่ยม ที่ปรากฏพร้อมตัวเลขต่าง ๆ 7 ชนิด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชนิดของพลาสติก

ชนิดที่	ชื่อพลาสติก	คุณสมบัติ	ผลิตภัณฑ์
หมายเลข 1	โพลีเอทิลีน เทอเรพทาเลต (Polyethylene Terephthalate) (PETE, PET)	พลาสติกโพลีเมอร์ใส เนื้อเหนียว ทนทานต่อแรงกระแทก ป้องกัน การซึมผ่าน มีน้ำหนักเบา	ขวดน้ำดื่ม ขวดน้ำมันพืช ถุงขนม
หมายเลข 2	โพลีเอทิลีน ความหนาแน่นสูง (High-density Polyethylene) (HDPE)	พลาสติกชนิดนี้มีความหนาแน่น สูง โปร่งแสงน้อยกว่าโพลีเอทิลีน แข็งแรงแตกยาก ทนต่อการ ละลายจากความร้อน	เหยือกน้ำ ขวด เครื่องสำอาง ขวดแชมพู
หมายเลข 3	โพลีไวนิลคลอไรด์ (Polyvinyl Chloride) (PVC)	เป็นพลาสติกใสที่มีความแข็งแรง มาก ทนต่อการขีดถูและสารเคมี	ท่อน้ำประปา เปลือกสายไฟ ขวดเครื่องดื่ม
หมายเลข 4	โพลีเอทิลีน ความหนาแน่นต่ำ (Low-density Polyethylene) (LDPE)	เป็นพลาสติกโปร่งแสง ใส นิ่ม เหนียว ยืดหยุ่น ทนความเย็นได้ ถึง -70°C แต่ไม่ทนความร้อน	ถุงบรรจุอาหาร ถุงหิ้วใส่ของ
หมายเลข 5	โพลีโพรพิลีน (Polypropylene) (PP)	เป็นพลาสติกที่มีน้ำหนักเบาที่สุด ปลอดภัยจากสารเคมีอันตราย ทนความร้อนสูง ส่วนใหญ่ สามารถนำเข้าไมโครเวฟได้	กล่องใส่อาหาร ฉลากขวดน้ำ ถ้วยนมเปรี้ยว
หมายเลข 6	โพลีสไตรีน (Polystyrene) (PS)	เป็นพลาสติกที่มีความโปร่งใส มันวาว น้ำหนักเบา เปราะและ แตกหักง่าย นำไปขึ้นเป็นรูปทรง ต่าง ๆ ได้ง่าย	ภาชนะ พลาสติก
หมายเลข 7	พลาสติกอื่น ๆ (Other)	พลาสติกที่ไม่ใช่ 6 ประเภทแรก แต่สามารถนำไปรีไซเคิลได้	ปากกา ขวดนมเด็ก หมวกนิรภัย แว่นกันแดด

ที่มา : รวมสัญลักษณ์ขยะรีไซเคิล แยกขยะช่วยเซฟโลก ลดมลพิษสิ่งแวดล้อม. เข้าถึงได้จาก:

<https://home.kapook.com/view265403.html>. 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566

1.3) การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธี RDF (Refuse Derived Fuel) เป็นวิธีการกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผาเพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิง RDF เนื่องจากขยะพลาสติกเป็นขยะที่ให้ค่าความร้อนสูง (Heating Value) เหมาะในการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง เช่น การนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย บริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง และบริษัทปูนซีเมนต์ทีพีโอ

1.4) การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธีการเผา โดยปกติขยะพลาสติกที่ไม่ได้รับการคัดแยก จะถูกนำไปกำจัดรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไป ประเทศไทยมีระบบเตาเผา 2 รูปแบบ คือ เตาเผาผลิตเพื่อผลิตพลังงาน (WTE : Waste to Energy) และเตาเผาเพื่อกำจัดทิ้ง เตาเผาที่ไม่ได้รับการออกแบบอย่างถูกวิธีจะทำให้เกิดสารพิษในชั้นบรรยากาศจากส่วนประกอบของพลาสติก เช่น สาร Dioxin ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง ที่เกิดจากการเผาพลาสติกประเภทพีวีซี (Polyvinyl chloride : PVC) อาจนำไปสู่การปนเปื้อนของสารพิษในแหล่งน้ำ แหล่งดิน รวมไปถึงในระบบห่วงโซ่อาหาร

1.5) การกำจัดขยะพลาสติกโดยวิธีไพโรไลซิส (Pyrolysis) เป็นวิธีการกำจัดขยะพลาสติกโดยการแปรรูปเป็นน้ำมัน เนื่องจากขยะพลาสติกจะมีสารไฮโดรคาร์บอนเป็นองค์ประกอบหลัก ปัจจุบันประเทศไทยมีการศึกษาทดลองแปรรูปขยะ พลาสติกเป็นน้ำมันไพโรไลซิสในหลายพื้นที่ แต่ยังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน หากมีการนำขยะพลาสติก มาแปรรูปเป็นน้ำมันไพโรไลซิสได้ จะช่วยแก้ไขปัญหaxyขยะพลาสติกได้ดีวิธีหนึ่ง

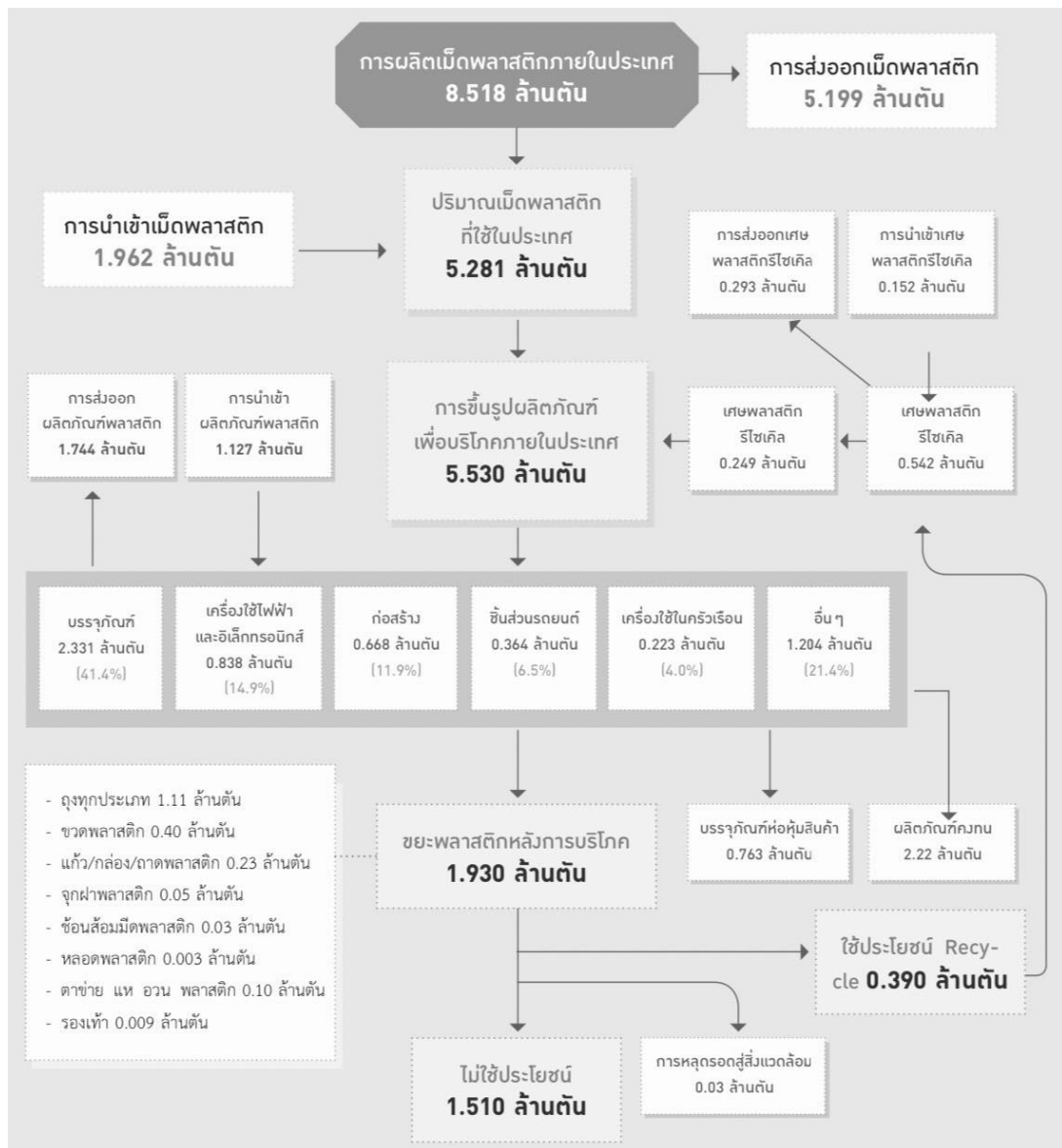
เทคโนโลยีไพโรไลซิส เป็นกระบวนการแปรสภาพพลาสติกเป็นน้ำมันสามารถเปลี่ยนขยะพลาสติกที่สร้างผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันก๊าดต่ำ ถือเป็นเทคโนโลยีที่มีความล้ำหน้ามากที่สุดในอุตสาหกรรมประเภทนี้ สำหรับกระบวนการทำงานของไพโรไลซิส เครื่องจักรจะให้ความร้อนกับขยะพลาสติกเพื่อให้เกิดควันและก๊าซ ขั้นตอนนี้ไม่ใช้การเผา เพราะจะยังไม่มีการปล่อยไฟสัมผัสกับเนื้อพลาสติก จึงไม่ทำให้เกิดไอพิษลอยสู่ชั้นบรรยากาศ โดยก๊าซไวก๊าซที่ได้จากกระบวนการแปรสภาพจะถูกรวบรวมและนำไปใช้เพื่อสร้างความร้อนในขั้นตอนการแปรสภาพขยะพลาสติกต่อไป ส่วนควันที่เกิดขึ้นจะลอยผ่านระบบกลั่นและเปลี่ยนเป็นของเหลว ซึ่งพลาสติกก็จะเกิดการแปรสภาพเป็นน้ำมันก๊าดต่ำ หรือก็คือน้ำมันชีวภาพขั้นสูง (Advanced Bio-Oil/ Advanced Biofuel) มีลักษณะเหมือนน้ำมันดิบและสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตเชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า เช่น น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันอากาศยาน และสำคัญที่สุด น้ำมันชีวภาพขั้นสูงสามารถใช้เพื่อการผลิตพลาสติกใหม่ ซึ่งคือการลดปริมาณขยะพลาสติกที่จะถูกนำไปฝังกลบและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากการกำจัดขยะในรูปแบบต่างๆประเทศไทยมีจุดอ่อนในการกำจัดขยะ คือ ประชาชนในประเทศไทยมีจำนวนมากที่ไม่คัดแยกขยะ เนื่องจากขาดความรู้ความ ความเข้าใจ รวมถึงความสะดวกในการคัดแยก เช่น จำนวนถังขยะแยกประเภทมีจำนวนไม่พอ จึงทำให้การกำจัดขยะด้วยวิธีต่างๆ ที่จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับชนิดและประเภทของขยะเป็นไปได้ช้าและยาก

4. สถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทย

จากสถานการณ์โควิด 19 ที่เกิดขึ้นส่งผลให้มีปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากการออกมาตรการต่างๆของรัฐบาล เช่น มาตรการ work from home มาตรการงดนั่งทานอาหารในร้าน ทำให้เกิดการซื้ออาหารกลับบ้าน ใช้บรรจุภัณฑ์เป็นพลาสติกในการบรรจุอาหาร จากเดิมในปี 2564 ประเทศไทยมีขยะพลาสติกหลังจากการใช้งานประมาณ 2.76 ล้านตัน หรือ ประมาณร้อยละ 11 ของปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมด เนื่องจากประเทศไทยในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา มีการผลิตเม็ดพลาสติกเพิ่มขึ้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะมีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกภายในประเทศมากกว่า 6 ล้านตัน/ปี ส่วนใหญ่นำมาใช้ผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกประมาณร้อยละ 40 รองลงมาเป็นการใช้ในเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การก่อสร้างอุตสาหกรรมยานยนต์ อุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน อุปกรณ์และเครื่องมือรักษาความปลอดภัย อุปกรณ์ทางการเกษตร และอุปกรณ์ทางการแพทย์ การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด 19 นั้นส่งผลให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งมีเพียงแค่ประมาณร้อยละ 20 ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

ขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมาอย่างยาวนานนับสิบปีจากการผลิตเม็ดพลาสติก และเป็นมีการขึ้นรูปพลาสติกภายในประเทศนั้น ทำให้มีปริมาณขยะพลาสติกจำนวนมากค้างอยู่ในประเทศ และพุ่งสูงขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ที่ทำให้จำนวนขยะพลาสติกจากบรรจุภัณฑ์พลาสติกสำหรับใส่อาหารเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่สาเหตุหลักนั้นปริมาณขยะพลาสติกเกิดจากพฤติกรรมเดิมของการผลิตเม็ดพลาสติกในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ตามแผนผังวงจรการเกิดขยะพลาสติกในประเทศไทย ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนผังวงจรการเกิดขยะพลาสติกของประเทศไทย

ที่มา : กรมประชาสัมพันธ์ (2564)

จากวงจรของการเกิดขยะพลาสติกในประเทศไทยนี้เป็นสาเหตุหลักของปัญหาจำนวนขยะพลาสติกที่ตกค้างภายในประเทศไทย รวมถึงความรู้ในเรื่องการคัดแยกประเภทของขยะที่มีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ทราบวิธีการคัดแยกที่ถูกต้องและทิ้งขยะรวมกันทำให้การกำจัดขยะใช้เวลาและยากมากขึ้น ขยะพลาสติกในประเทศไทยจึงมีจำนวนมากและมีแนวโน้มมากขึ้นทุกวันจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนภายในประเทศไทย

5. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570)

5.1 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

5.1.1) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ประกอบด้วย

(1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมยุคใหม่มาพัฒนาต่อยอดพื้นฐานด้านทรัพยากรชีวภาพหรือผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิต เช่น การพัฒนาพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (compostable plastic) ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกจากวัสดุธรรมชาติ

(2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการนำทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ไปแล้ว กลับมาแปรรูปในกระบวนการผลิตอีกครั้ง เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ นอกจากนี้จะสร้างมูลค่าให้ขยะแล้วยังลดปริมาณขยะภาคการผลิตให้เป็นศูนย์ (Zero Waste) เช่น นำขยะพลาสติกบางชนิดมาผลิตใหม่โดยไม่ลดคุณภาพ

(3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช การพอกกระดาดด้วยเอนไซม์จากจุลินทรีย์ ทั้งนี้ BCG Model เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศบนความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

5.1.2) หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ประกอบด้วย

การ Reduce คือการลดปริมาณการใช้ลง ควบคุมปริมาณการใช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ โดยลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง คิดก่อนการใช้ทรัพยากร เพื่อลดปริมาณขยะให้ได้มากที่สุด การ Reuse คือการนำทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้ในรูปแบบที่คงเดิม ไม่ได้ตัดแปลง และการ Recycle คือการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วไปแปรรูปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งานใหม่อีกครั้ง

5.1.3) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles)

โดยการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ก่อมลพิษหรือผู้ก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม

5.1.4) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership)

โดยทุกภาคส่วนต้องเข้ามารับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการ ณ ปลายทาง ซึ่งการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนหรือร่วมลงทุนดำเนินงานระบบจัดการขยะ เนื่องจากมีความพร้อมและมีศักยภาพรวมทั้ง

สามารถบำรุงรักษาและดูแลระบบในระยะยาวได้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียง การลงทุนจากภาครัฐและราชการ ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เครื่องจักรอุปกรณ์และบุคลากร ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในการดูแลระบบจัดการขยะ

5.1.5) การขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR)

โดยการส่งเสริมให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนเองหลังจากการบริโภคของ ประชาชน โดยอาจร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าธรรมเนียมจัดการผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในเรียกคืน ซากผลิตภัณฑ์ เพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำ การรีไซเคิล และการบำบัดกำจัดอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนรูปแบบ การออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยลดการใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ การออกแบบและผลิตสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน สะดวกต่อการนำ กลับมาใช้ใหม่ การใช้ประโยชน์ด้านพลังงานหรือสลายได้เองตามธรรมชาติ

5.2 มาตรการแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1 การจัดการขยะที่ต้นทาง ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง เช่น ขยะพลาสติกมีการส่งเสริมและ สนับสนุนความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในการจัดการ ดังนี้

- 1) ให้ความสำคัญกับการลด เลิกใช้ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว
- 2) กำหนดประเภทการผลิตพลาสติกของประเทศไทยเป็น 2 ชนิด คือ พลาสติก แบบรีไซเคิล 100% และพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (compostable plastic)
- 3) กำหนดให้พลาสติกแบบรีไซเคิลต้องมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม (Eco-design) ง่ายต่อการใช้ซ้ำและนำกลับไปรีไซเคิล และกำหนดสัดส่วนให้มีวัสดุที่มาจากพลาสติกรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการคัดแยกขยะพลาสติกภายในประเทศอย่างจริงจังเพื่อนำกลับไป เป็นวัตถุดิบในโรงงาน
- 5) ควบคุมปริมาณ ชนิด และคุณภาพของเศษพลาสติกที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โดย กำหนดให้นำเข้าเฉพาะประเภทของเศษพลาสติกที่ไม่มีหรือมีปริมาณที่ไม่เพียงพอในประเทศ รวมทั้ง จำกัด/ห้ามการนำเข้าขยะพลาสติกที่เป็นของเสียอันตรายจากต่างประเทศ ตามการแก้ไขภาคผนวก ของอนุสัญญาบาเซล เกี่ยวกับพลาสติก (Plastic Waste Amendment) ซึ่งกำหนดให้การนำเข้า ขยะพลาสติกที่ปนเปื้อนสารอันตรายหรือเข้าข่ายเป็นของเสียอันตรายต้องมีการแจ้งการยินยอม ล่วงหน้าและการนำเข้าขยะพลาสติกที่ไม่เป็นของเสียอันตรายต้องเป็นการนำเข้าเพื่อรีไซเคิล อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

6) กำหนดมาตรฐานการออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) สำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อให้สามารถรีไซเคิลหรือทำประโยชน์ใหม่ได้ 100% มีตราสัญลักษณ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ประชาชน

7) กำหนดมาตรฐานพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพเป็นมาตรฐานบังคับของพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (compostable plastic) มีตราสัญลักษณ์ และแสดงวิธีคัดแยก เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ประชาชน

8) กำหนดและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ทางเลือกให้กับผู้บริโภคที่เหมาะสมเพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมายที่ต้องการลดจำนวนลง

มาตรการที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ

1) เพิ่มศักยภาพการกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพ

1.1) ขยะมูลฝอย

(1) ขับเคลื่อนให้มีจำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเพียงพอที่จะรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้และให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ และส่งเสริมให้เอกชนร่วมทุน โดยเฉพาะกลุ่มพื้นที่ขนาดกลางที่มีศักยภาพการนำขยะไปใช้ประโยชน์และใช้เป็นพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าโดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตควบคุมมลพิษ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และพื้นที่ใกล้โรงปูนซีเมนต์หรือนิคมอุตสาหกรรม

(2) กำหนดรูปแบบ/มาตรฐานการจัดการขยะโดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีการจัดการแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับการจัดการต้นทาง บริบทของพื้นที่และองค์ประกอบของขยะมูลฝอย การผลิตพลังงานที่ให้ออกชนเข้าร่วมดำเนินงาน หรือรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สามารถลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมกับลักษณะขององค์ประกอบขยะหรือบริบทด้านเศรษฐกิจสังคมของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) ของเสียอันตรายชุมชน

(1) จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการจัดการของเสียอันตรายชุมชนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการของเสียอันตรายชุมชนในภาพรวมของจังหวัด ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การเก็บกัก และการส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยนำรูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตนเอง

(2) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามารับรีไซเคิล หรือกำจัดของเสียอันตรายชุมชนให้มากขึ้นครอบคลุมทุกภูมิภาค โดยสนับสนุนการลงทุนในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน

อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสนับสนุนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ Circular economy

1.3) ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(1) จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการรับคืน การเก็บรวบรวม การเก็บรักษา การขนส่ง ถอดแยก และการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าฯ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สำหรับศูนย์รับคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โรงงานหรือสถานประกอบการจัดการถอดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โรงงานรีไซเคิลและโรงงานกำจัดของเสีย

(2) กำหนดแนวทางการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการลงทุนจัดตั้งหรือปรับปรุงกระบวนการของโรงงานถอดแยก รีไซเคิล และกำจัดซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(3) ศึกษา และวางระบบเพื่อรองรับการดำเนินการตามกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ การจัดตั้งศูนย์รับคืนซากฯ องค์กรกำกับดูแลตามกฎหมาย ระบบฐานข้อมูลและประมวลผล

1.4) มูลฝอยติดเชื้อ

(1) พัฒนาและปรับปรุงระบบควบคุมกำกับติดตามการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อโดยการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Tracking) ที่มีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการใช้งาน

(2) เพิ่มศักยภาพระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพดำเนินการระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม ให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนในการสร้างระบบจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรองรับปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นจากชุมชน

(3) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำกับดูแลให้มีการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดในชุมชน และนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.5) กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

(1) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานรีไซเคิลและสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค เพื่อให้สามารถจัดการกากอุตสาหกรรมของเสียอันตรายชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศอย่างเหมาะสมทั้งในด้านชนิดและปริมาณ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มีการนำกากอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายไปจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งในการจัดการกากอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายของผู้ประกอบการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมลดลง

2) กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับสถานที่ที่มีการดำเนินงาน การจัดการขยะหรือกากของเสียที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
- ร้านรับซื้อของเก่า และโรงงานรีไซเคิลทุกประเภท
- โรงงานหรือสถานประกอบการถอดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

- สถานที่รับคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

- ระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

- สถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม

3) กำหนดหลักเกณฑ์แนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการจัดการกากของเสียที่เกิดจากสถานประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562

4) กำหนดแนวทางการจัดการขยะที่ยังไม่มีระบบการจัดการหรือขยะที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ใหม่บางประเภทที่คาดว่าจะจะเป็นปัญหาในอนาคต ได้แก่

- ขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง

- ซากรถยนต์ และซากแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า

- ซากโซล่าเซลล์จากชุมชน

- ของเสียจากสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน ของเสียจากการเลิกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เติม

ปรอท

มาตรการที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ

ส่งเสริมการศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการขยะ เช่น นวัตกรรมสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เทคโนโลยีรีไซเคิลและอัพไซเคิล นวัตกรรมการนำขยะไปใช้ ประโยชน์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

6. Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573

Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 จัดทำขึ้นโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้เป็นกรอบทิศทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ ในระยะยาว โดยมี 2 เป้าหมายหลัก ได้แก่

เป้าหมายที่ 1 การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก การยกเลิกใช้พลาสติก 3 ชนิดภายในปี 2562 ได้แก่

1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) 2) ผลิตภัณฑ์ พลาสติกที่ผสมของสารออกโซ่ (Oxo) และ 3) ไมโครบีดจากพลาสติก (Microbeads) ซึ่งระยะแรกนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นจำนวนมากจากสถานณ์โควิด 19 ระยะที่สอง เลิกใช้การใช้พลาสติก 4 ชนิด ภายในปี 2565 ได้แก่ 1) ถูพลาสติกหุ้มขวดขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และ 4) หลอดพลาสติก

เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 โดยจะมีการศึกษาและกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่น่ากลับมาใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับการลด เลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกขนาดบาง และหลอดพลาสติก ภายในปี 2565 เป้าหมายที่ 1 ระยะที่ 2 ในเบื้องต้นได้มีการดำเนินงานโดยสมัครใจทั้งในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ มาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้โครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” การลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ด้วยการหันมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมแทนพลาสติกที่ไม่ย่อยสลาย ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการป้องกันและ แก้ไขปัญหาขยะพลาสติก รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกผ่านช่องทาง ต่างๆ โดยใช้พลังของการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสให้สังคมตระหนักถึงผลกระทบของขยะพลาสติก และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยเริ่มที่ลดการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หรือ single use plastic และกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานโยบายการจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 เป้าหมายแรก ระยะที่สอง 1) ถูพลาสติกหุ้มขวดขนาดความหนา น้อยกว่า 36 ไมครอน 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และ 4) หลอดพลาสติก

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิชญ์ คงสุวรรณ และจำลอง โพธิ์บุญ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้วของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีเขตห้วยขวาง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ถุงพลาสติกหิ้ว ความตระหนักด้านปัญหาขยะถุงพลาสติกหิ้ว ความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐในการลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดการใช้ถุงพลาสติกหิ้วของ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการ

ลดการใช้ต่างกันตามลักษณะการใช้ชีวิต เช่น ข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานบริษัทเอกชน นักเรียน และนักศึกษา มีพฤติกรรมในการลดการใช้ถุงพลาสติกมากกว่าอาชีพอื่นๆ เนื่องจากได้เข้าร่วมอบรม หรือเข้าร่วมโครงการที่มีการรณรงค์การลดใช้ถุงพลาสติก โดยที่มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาจากขยะพลาสติกหูหิ้วในระดับดี ประชาชนทั่วไปเมื่อมีความรู้ความเข้าใจข่าวสารเกี่ยวกับขยะพลาสติกแล้วจะมีพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในระดับต่ำ เนื่องจากวิถีการใช้ชีวิตที่มีความจำเป็นต้องใช้ถุงหูหิ้วพลาสติก แต่มีความตระหนักถึงปัญหาจากขยะพลาสติกในระดับปานกลาง

กนิษฐา รัตนสินธ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการลดปริมาณการใช้พลาสติกมากในปัจจุบัน เพื่อที่จะช่วยกันลดปัญหาทางระบบนิเวศด้านต่างๆ โดยประชาชนที่มีอายุและการศึกษาต่างกันจะมีการลดใช้พลาสติกที่ต่างกันอย่างชัดเจน และการทราบถึงอันตรายจากขยะพลาสติก วิธีการกำจัดพลาสติก และวิธีการรีไซเคิลพลาสติก มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการลดใช้พลาสติก

ธาริตา เสนาวงษ์, นริสา อินทร์สอน, พงษ์เพชร ไบงาม, สง่า ทับทิมหิน และปวีณา ลิ้มปิติปรากการ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงนโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับแผนการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี ผลการศึกษา พบว่า ผู้ค้าฯ มีการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติก อยู่ในระดับปานกลาง โดยรับรู้นโยบายในเรื่องของการยกเลิกใช้พลาสติกประเภทไมโครบีด พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ และพลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม อยู่ที่ ร้อยละ 45.6, 45.0 และ 39.8 ตามลำดับ พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.3) โดยปฏิบัติระดับน้อยในเรื่องการส่งเสริมส่วนลดหรือสนับสนุนให้ผู้บริโภคนำภาชนะมาใส่อาหารเองแทนการใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติกและแก้วพลาสติก (แบบใช้ครั้งเดียว) (ร้อยละ 52.9) โดยการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้า

สุจินดา ไผ่สมบุรณ์, ญัฐกฤษฎ์ เกร่งวิทยา, ศุภาพิชญ์ ตั้งถึงถิ่น และ พุฒิพัฒน์ ทวีวชิรพัฒน์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ใช้บริการ Food Delivery โดยมีวัตถุประสงค์ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล วิถีชีวิต และปัจจัยทางสังคมระหว่าง

ผู้ใช้บริการ Food Delivery ที่มีพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกและไม่มีพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติก และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของผู้ใช้บริการ Food Delivery ผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกนั้น เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกที่ดี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยเป็นคนที่มีการคำนึงถึงบรรจุภัณฑ์อาหาร มีการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวในเรื่องการจัดการขยะพลาสติก มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ไม่เร่งรีบ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโครงการต่างๆ ที่มีส่วนช่วยในการลดขยะพลาสติก

จอมขวัญ อาคมนานท์ และนาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการรับรู้การจัดการขยะและมีพฤติกรรมจัดการขยะที่สามารถจัดแบ่งได้ออกเป็น 5 ประเภท และมีการกำจัดโดยการนำไปขายในระดับบางครั้ง ส่วนการกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้นแทบไม่เคยเลย การเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน พบว่ามีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกต่างกัน

ฉัตรกัญญา โยธะกา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติก ต้นทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกต้นทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ของคนในชุมชน เทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกต้นทาง ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของคนในชุมชน เทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนมีความรู้มากที่สุด ในเรื่องกล่องโฟม รองลงมาคือ กระดาษลัง ขวดพลาสติก เศษเหล็ก ตามลำดับ และมีความเข้าใจภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลให้เกิดขยะพลาสติกในประเทศเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกผ่านช่องทางต่างๆของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัย จึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลและบทบาทผู้วิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,527,994 จากฐานข้อมูลประชากร ปี พ.ศ.2564 คนที่มีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกรณีทราบจำนวนประชากรและกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (1967)

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทนค่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (คน)

N แทนค่า ขนาดประชากร (คน)

e แทนค่า ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเป็น 0.05

- ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือระดับนัยสำคัญ 0.05

แทนค่าการคำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

$$n = \frac{5,527,994}{1+5,527,994 \times (0.05)^2}$$

$$n = \frac{5,527,994}{1+(5,527,994 \times 0.0025)}$$

$$n = 399.97$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n) จำนวน 399.97 คน เนื่องจากความสะดวกในการคำนวณและการสำรวจ ผู้วิจัยจะเก็บไว้ที่ 400 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยเริ่มจาก

- 1) การกำหนดจังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 50 เขต ดังตารางที่ 2
- 2) การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือใช้วิธีการจับฉลาก เพื่อทำการเลือกเขตที่เป็นตัวแทนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตัวแทน จำนวน 3 เขต ได้แก่ เขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตยจากจำนวนทั้งหมด 50 เขต ดังตารางที่ 3
- 3) การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) คือการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากร ทั้ง 3 เขต โดยได้จำนวนตัวอย่างของเขตลาดพร้าว เท่ากับ 130 คน เขตจตุจักร เท่ากับ 170 คน และ เขตคลองเตย เท่ากับ 100 คน รวม 400 คน ดังตารางที่ 3
- 4) การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience sampling) ซึ่งเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 3 เขต โดยพบประชาชนท่านใดถือเป็นกลุ่มตัวอย่างได้โดยอนุโลม ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวนประชากร จำแนกตามเขตการปกครองในกรุงเทพมหานคร (ฐานข้อมูลประชากร ปี พ.ศ.2564)

เขตในกรุงเทพฯ	จำนวนประชากร (คน)
สายไหม	206,831
คลองสามวา	206,437
บางแค	192,431
บางเขน	186,200
บางขุนเทียน	184,994
ประเวศ	181,632
หนองจอก	178,856
ลาดกระบัง	178,424
ดอนเมือง	167,921
หนองแขม	155,360
จตุจักร	154,146
จอมทอง	145,771
บางกะปิ	142,574
มีนบุรี	141,374
บึงกุ่ม	139,334
ทุ่งครุ	123,392
ภาษีเจริญ	122,824
สวนหลวง	122,824
บางซื่อ	120,718
ลาดพร้าว	115,602
ดินแดง	112,814
วังทองหลาง	105,901
บางบอน	102,635
ตลิ่งชัน	102,469
บางกอกน้อย	101,511
ธนบุรี	101,217
หลักสี่	100,534

ตารางที่ 2 จำนวนประชากร จำแนกตามเขตการปกครองในกรุงเทพมหานคร (ฐานข้อมูลประชากร ปี พ.ศ.2564) (ต่อ)

เขตในกรุงเทพฯ	จำนวนประชากร (คน)
เขตในกรุงเทพฯ	จำนวนประชากร (คน)
สะพานสูง	95,922
คันนายาว	95,636
คลองเตย	91,636
บางพลัด	88,290
บางนา	87,053
พระโขนง	87,018
ห้วยขวาง	83,278
ดุสิต	81,494
วัฒนา	81,382
บางคอแหลม	80,978
ทวีวัฒนา	78,798
ราชบุรีบูรณะ	77,509
สาทร	73,987
ราชเทวี	67,735
คลองสาน	67,579
พญาไท	66,212
บางกอกใหญ่	62,650
บางรัก	45,015
พระนคร	43,062
ปทุมวัน	41,763
ป้อมปราบศัตรูพ่าย	40,418
สัมพันธวงศ์	20,777

ที่มา : กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2564)

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่าง จำแนกตามเขต

เขตที่ศึกษา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
ลาดพร้าว	115,602	130
จตุจักร	154,146	170
คลองเตย	91,636	100
รวม	361,384	400

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามปลายปิด แบบให้เลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ มีตัวเลือก

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ตามโรดแมปการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 เป้าหมายแรก ระยะที่สองการลด/เลิกการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วหรือถุงก๊อปแก๊ป กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายปิด มีลักษณะข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ตามระดับการรับรู้ จำนวน 5 ตัวเลือก ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ของ เบสท์ (John W. Best, 1997:190) จำนวน 10 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษากการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามโรดแมปการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ด้านการลดและเลิกการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก โดยมีลักษณะแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับตาม คือ ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งที่ ปฏิบัติเป็นประจำปฏิบัติบ้างบางครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ (วิภาณี, 2561)

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้หลักการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) หรือค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือเอกสารทางวิชาการ ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยในการตรวจสอบต้องให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 5 ท่าน โดยผู้วิจัยตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน - ท่าน ในการตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้

หากข้อคำถามสามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ ได้ +1 คะแนน

หากไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ ได้ 0 คะแนน

หากแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ ได้ -1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาคำนวนหาค่าตามสูตร (IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ผลคะแนนของคำถามเพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามคือ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงยังไม่สามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้คืบมาคำนวณหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) โดยในการตรวจสอบต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบแบบสอบถาม IOC เท่ากับ 0.82 มีค่ามากกว่า 0.50 ถือว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งนำแบบสอบถามที่ผ่าน IOC ไปทดลองใช้ (try out) ในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครแต่ไม่ได้อยู่ในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย จำนวน 30 คน ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) ของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.94 แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ติดต่อผู้ตอบแบบสอบถาม/ผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form/สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถาม/ผู้ให้ข้อมูล หลักเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การศึกษารายละเอียดและหน้าที่ของผู้วิจัยและ กลุ่มประชากร เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเก็บข้อมูลก่อนการตอบแบบสอบถาม/ทำการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บแบบสอบถามจาก Google Form/บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (percentages)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน วิเคราะห์โดยการหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Stand deviation / S.D.) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ เบสท์ (John W. Best, 1997:190) มีรายละเอียดดังนี้

คะแนน	การแปลผล
4.21-5.00	รับรู้มากที่สุด
3.40-4.20	รับรู้มาก
2.61-3.40	รับรู้ปานกลาง
1.81-2.60	รับรู้น้อย
1.00-1.80	รับรู้น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายจัดการขยะพลาสติกของประชาชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และนำมาจัดระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (likert scale) และแปลผลข้อมูล ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
4.21-5.00	การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ระดับมากที่สุด
3.40-4.20	การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ระดับมาก
2.61-3.40	การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ระดับปานกลาง
1.81-2.60	การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ระดับน้อย
1.00-1.80	การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะพลาสติก/ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์การศึกษาและนำเสนอเชิงพรรณนาความ

5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลและบทบาทผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณผู้วิจัยและพิทักษ์สิทธิตั้งแต่เริ่มกระบวนการเก็บข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลงานการศึกษา ดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวแก่ผู้ตอบแบบสอบถามว่าเป็นนักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมทั้งบอกวัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมทั้งแนวคำถามในแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยแจ้งผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่า ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยเด็ดขาด โดยการนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุลจริง ไม่สร้างผลกระทบทางลบหรือสร้างความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องทางการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติก และเพื่อศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ในระยะที่ 1 ช่วงที่ 2 เป็นการประกาศยกเลิกขยะพลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกแบบบาง หลอดน้ำพลาสติก แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและกล่องโฟมบรรจุอาหาร ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร รวมจำนวน 400 คน โดยผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาช่องทางการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำนวน 7 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และลักษณะบ้านพักอาศัย ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

n = 400

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	155	38.80
หญิง	238	59.50
ไม่ระบุเพศ	7	1.70
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	36	9.00
18-25 ปี	111	27.80
26-33 ปี	106	26.50
34-41 ปี	63	15.70
42-49 ปี	58	14.50
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	26	6.50
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	86	21.50
พนักงานบริษัทเอกชน	117	29.30
ข้าราชการ/พนักงานราชการ/พนักงาน	63	15.70
รัฐวิสาหกิจ	71	17.80
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	46	11.50
รับจ้างทั่วไป	13	3.20
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4	1.00
อื่นๆ (ทนาย/ทันตแพทย์/นักกายภาพบำบัด)		
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	80	20.00
10,001 – 15,000 บาท	52	13.00
15,001 – 20,000 บาท	75	18.80
20,001 - 25,000 บาท	58	14.50
25,001 – 30,000 บาท	41	10.30
30,001 - 35,000 บาท	37	9.30
35,001 – 40,000 บาท	19	4.70

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

n = 400

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป	38	9.40
5. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี	63	15.80
ปริญญาตรี	300	75.00
สูงกว่าปริญญาตรี	37	9.30
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมท่าน)		
1-2 คน	130	32.50
3 -5 คน	186	46.50
มากกว่า 5 คนขึ้นไป	84	21.00
7. ลักษณะบ้านพักอาศัยของท่าน		
บ้าน/บ้านเดี่ยว	212	53.00
หอพัก/ห้องเช่า	114	28.50
คอนโดมิเนียม	70	17.50
อื่นๆ (ห้องแถว)	4	1.00

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และ ไม่ระบุเพศ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ตามลำดับ

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 111 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 27.80 รองลงมาอยู่ระหว่าง 26-33 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 และ อยู่ระหว่าง 34-41 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 ตามลำดับ

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 รองลงมาเป็นการประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 86 คน คิดเป็น

ร้อยละ 21.50 และมีการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 80 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 300 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 และ ระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน จำนวน 186 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือ 1-2 คน จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และ มากกว่า 5 คนขึ้นไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ตามลำดับ

ลักษณะบ้านพักอาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บ้านพักอาศัยเป็นบ้าน/บ้านเดี่ยว จำนวน 212 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมาคือหอพัก/ห้องเช่า จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และ คอนโดมิเนียม จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

จากการศึกษาช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกเกี่ยวกับการประกาศยกเลิกใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกแบบบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและหลอดพลาสติก ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ผ่าน 3 ช่องทาง คือ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานครจำแนกตามช่องทางการรับรู้

ช่องทางการรับรู้	\bar{x}	SD.	ระดับการรับรู้	ลำดับ
จากสื่อบุคคล	2.84	0.97	ปานกลาง	2
จากสื่อสิ่งพิมพ์	2.93	1.03	ปานกลาง	1
จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ	2.78	1.05	ปานกลาง	3
โดยรวม	2.85	1.02	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกแบบบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งและหลอดพลาสติก ผ่านช่อง 3 ช่องทางในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.85$, S.D.=1.02) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน หากพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้นโยบายฯ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=2.93$, S.D.=1.03) รองลงมาคือรับรู้จากสื่อบุคคลและสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ($\bar{x}=2.84$, S.D.=0.97 และ $\bar{x}=2.78$, S.D.=1.05) ตามลำดับ

และหากพิจารณาการรับรู้การจัดการขยะพลาสติกฯ จากสื่อบุคคล พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ($\bar{x}=2.84$, S.D.=0.98) โดยกลุ่มตัวอย่างรับรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.97 ($\bar{x}=2.97$, S.D.=0.99) รองลงมาคือ การรับรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นครู อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 ($\bar{x}=2.86$, S.D.=0.97) และการรับรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นบุคคลคนในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.70 ($\bar{x}=2.70$, S.D.=0.97) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การส่งต่อข้อมูลระหว่างบุคคลอย่างการรับรู้สื่อบุคคลจาก เพื่อน เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนบ้าน เป็นการพูดคุยที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อแนะนำต่างๆทำให้เป็นสื่อบุคคลที่สามารถส่งต่อและกระจายข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้การจัดการขยะพลาสติกได้มากและรวดเร็วที่สุด เพราะสารที่ถูกส่งต่อโดยเพื่อนสู่เพื่อน เพื่อนสู่เพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนสู่เพื่อนบ้านนั้น เป็นสารที่กรองข้อมูลออกมาแล้วเข้าใจง่าย ทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้การจัดการขยะพลาสติกได้ง่ายและชักชวนบอกต่อเกี่ยวกับนโยบายนี้ได้มากที่สุด โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การพูดคุยระหว่างเพื่อนสู่เพื่อนทำให้เข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติกได้มากกว่าการอ่านข้อมูลเอง เพราะเพื่อนสามารถอธิบายโดยใช้คำพูดที่ทำให้เข้าใจและเห็นภาพได้ง่ายมากขึ้น

ตารางที่ 6 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
จากสื่อบุคคล

n=400

จากสื่อบุคคล	ระดับการรับรู้					\bar{x}	SD.	ระดับ การ รับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. บุคคลใน ครอบครัว	20 (5.00)	87 (21.75)	124 (31.00)	144 (36.00)	25 (6.25)	2.70	0.97	ปาน กลาง
2. เพื่อน/ เพื่อน ร่วมงาน/เพื่อนบ้าน	24 (6.00)	121 (30.25)	146 (36.50)	90 (22.50)	19 (4.75)	2.97	0.99	ปาน กลาง
3. ครู อาจารย์	23 (5.75)	100 (25.00)	147 (36.75)	110 (27.50)	20 (5.00)	2.86	0.97	ปาน กลาง
โดยรวม						2.84	0.98	ปาน กลาง

และหากพิจารณาการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกฯ จากสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ($\bar{x}=2.93$, S.D.=1.03) โดยการรับรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นโบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.09 ($\bar{x}=3.09$, S.D.=1.07) รองลงมาคือการรับรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ($\bar{x}=2.97$, S.D.=1.02) และการรับรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือ ตำรา แบบเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.75 ($\bar{x}=2.75$, S.D.=1.00) ตามลำดับ ดังตารางที่ 7 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่าโบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว และโปสเตอร์ เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและใกล้ตัวมากที่สุด ยกตัวอย่างเช่นเป็นแผ่นพับที่ลูกหลานได้รับมอบหมายเป็นงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการทำแผ่นพับเรื่อง นโยบายการจัดการขยะพลาสติก หรือแผ่นพับเกี่ยวกับ ROADMAP การจัดการขยะพลาสติก นอกจากนี้ยังมีโบรชัวร์ที่ได้รับแจกจากการเข้าร่วมชมงานนิทรรศการต่างๆที่อยู่ในช่วงของการรณรงค์ลดการใช้ขยะพลาสติกจากกรมควบคุมมลพิษ รวมถึงโปสเตอร์ตามจุดต่างๆ ของสถานที่ราชการที่มีแปะตามจุดต่างๆ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าแผ่นพับเป็นสื่อที่เข้าถึงและอ่านได้ง่าย เนื่องจากการได้รับแจกแผ่นพับมาด้วยความสะดวกในการถือและพกพาไปอ่านต่อได้อย่างสะดวก สามารถหยิบมาอ่านขณะนั่งรถโดยสารสาธารณะได้ มีสีสันทนสวยงาม ใต้ง่ายและอ่านสะดวก

ตารางที่ 7 ระดับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากสื่อสิ่งพิมพ์

$n=400$

จากสื่อสิ่งพิมพ์	ระดับการรับรู้					\bar{x}	SD.	ระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. หนังสือ ตำรา แบบเรียน	22 (5.50)	95 (23.75)	120 (30.00)	138 (34.50)	25 (6.25)	2.75	1.00	ปานกลาง
2. หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร	34 (8.50)	101 (25.25)	158 (39.50)	84 (21.00)	23 (5.75)	2.97	1.02	ปานกลาง
3. โบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์	47 (11.75)	111 (27.75)	156 (39.00)	56 (14.00)	30 (7.5)	3.09	1.07	ปานกลาง
โดยรวม						2.93	1.03	ปานกลาง

และหากพิจารณาการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกฯ จากสื่อกระจายเสียงและแพรภาพ พบว่า โดยรวมอยู่ใน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 ($\bar{x}=2.79$, S.D.=1.05) โดยการรับรู้จากสื่อกระจายเสียงและแพรภาพที่เป็น Facebook มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.16 ($\bar{x}=3.16$, S.D.=0.96) รองลงมา คือ การรับรู้จากสื่อกระจายเสียงและแพรภาพที่เป็น ภาพยนต์โฆษณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ($\bar{x}=2.98$, S.D.=1.06) และการรับรู้จากสื่อกระจายเสียงและแพรภาพที่เป็น โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.98 ($\bar{x}=2.98$, S.D.=1.02) ตามลำดับ ดังตารางที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า Facebook เป็นสื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารเรื่องงาน หรือ เรื่องเรียน ทำให้มีการใช้งาน Facebook อยู่ตลอดเวลา และสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างเร็วรวดเร็ว ทำให้ Facebook เป็นสื่อกระจายเสียงและแพรภาพที่ทำให้รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกมากที่สุด จากเพจองค์กรต่างๆ และเพจของทางราชการ เช่น กรมการแพทย์ กรมควบคุมพิษ ที่มีการแชร์โพสต์เกี่ยวกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติกได้อย่างเข้าใจง่าย มีสีสันและเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจให้เข้าไปอ่าน มีรูปภาพประกอบ และมีการอธิบายโดยภาพการ์ตูนต่างๆที่สั้น กระชับ และได้ใจความ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่ไม่ชอบอ่านเอกสาร หนังสือ หรือดูรายการโทรทัศน์ แต่จะทราบข่าวสารต่างๆได้จากการเข้าดู Facebook โดยให้ข้อมูลว่า ข่าวสารหรือ

โพสต์บน Facebook จากเพจที่น่าเชื่อถือได้ เช่น เพจของสำนักสื่อต่างๆ หรือเพจของกรมต่างๆ ทางราชการ มีการลงภาพและสรุปเนื้อหาที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและดึงดูดความสนใจให้เข้าไปอ่าน

ตารางที่ 8 การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ

n=400

จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ	ระดับการรับรู้					\bar{x}	SD.	ระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. โทรทัศน์	37 (9.25)	88 (22.00)	178 (44.5)	74 (18.50)	23 (5.75)	2.98	1.02	ปานกลาง
2. วิทยุ	15 (3.75)	24 (6.00)	45 (11.25)	170 (42.50)	146 (36.50)	1.90	1.06	น้อย
3. ภาพยนตร์โฆษณา	42 (10.50)	108 (27.00)	135 (33.75)	99 (24.75)	16 (4.00)	2.98	1.06	ปานกลาง
4. Facebook	38 (9.50)	110 (27.50)	169 (42.25)	67 (16.75)	16 (4.00)	3.16	0.96	ปานกลาง
5. Twitter	49 (12.25)	65 (16.25)	140 (35.00)	122 (30.50)	24 (6.00)	2.91	1.13	ปานกลาง
โดยรวม						2.79	1.05	ปานกลาง

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

จากการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก และหลอดพลาสติก แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติตามนโยบาย	\bar{x}	SD.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
ด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว	3.00	0.91	ปานกลาง	1
ด้านการลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร	2.75	0.97	ปานกลาง	3
ด้านการลดการใช้แก้วพลาสติก	2.50	1.06	น้อย	
ด้านการลดการใช้หลอดพลาสติก	2.94	1.02	ปานกลาง	2
โดยรวม	2.80	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 สามารถอธิบายได้ว่า การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 ($\bar{x}=2.80$, S.D.=0.99) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปฏิบัติด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.00 ($\bar{x}=3.00$, S.D.=0.91) รองลงมาคือ การปฏิบัติด้านการลดการใช้หลอดพลาสติก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.94 และการปฏิบัติด้านการลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.75 ($\bar{x}=2.75$, S.D.=0.97) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ($\bar{x}=3.00$, S.D.=0.91) โดยมีการปฏิบัติด้านการลดใช้ถุงพลาสติกด้วยการนำถุงผ้าไปจ่ายตลาดและซื้อของ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.74 ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.77) รองลงมา คือ การลดใช้ถุงพลาสติกด้วยการให้ร้านค้าใส่สินค้าทั้งหมดรวมถุงขนาดใหญ่ใบเดียวกันเพื่อลดจำนวนถุงพลาสติก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.14 ($\bar{x}=3.14$, S.D.=0.97) และการลดใช้ถุงพลาสติกด้วยการให้ทางร้านใช้กระดาษห่อสินค้าหรือเชือกมัดสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 ($\bar{x}=2.13$, S.D.=1.00) ตามลำดับ ดังตารางที่ 10 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การนำถุงผ้าไปใช้นั้น โดยปกติแล้วจะเป็นการใช้ถุงผ้าที่สะพายเป็นกระเป๋าประจำตัวสำหรับใส่ของใช้ในชีวิตประจำวันจากร้านค้าต่างๆมาใส่และงัดรับถุง และเตรียมถุงผ้าเพื่อออกไปซื้อของส่วนมากจะเป็นการวางแผนล่วงหน้าที่จะออกไปซื้อของและเตรียมถุงผ้าไปใช้งานเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ส่วนตัวเป็นคนที่ใช้กระเป๋าผ้าใบใหญ่สะพายส่วนตัวไปทำงานอยู่แล้ว และหลังจากได้ทราบว่าทางรัฐบาลมีนโยบายการจัดการขยะพลาสติกที่หันมาพกกระเป๋าผ้าใบเล็กติดตัวไว้สำหรับจับจ่ายซื้อของ โดยการซื้อของใช้เล็กน้อยจะแจ้งพนักงานว่าไม่รับถุงและหากเป็นการไปซื้อกับข้าวหรือสินค้าในห้างสรรพสินค้าจะให้พนักงานใส่สินค้าในถุงผ้าส่วนตัวที่พกพาไปแทนการใช้ถุงพลาสติก

ตารางที่ 10 การปฏิบัติด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

n=400

การปฏิบัติด้าน การลดใช้ ถุงพลาสติก	ระดับปฏิบัติ					\bar{x}	SD.	ระดับ การ ปฏิบัติ
	ประจำ ทุกครั้ง	เป็น ประจำ	บ้าง บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย			
1. นำถุงผ้าไปจ่าย ตลาดและซื้อของ	60 (15.00)	203 (50.75)	118 (29.50)	17 (4.25)	2 (0.5)	3.74	0.77	มาก
2. ให้ทางร้านค้าใส่ สินค้าทั้งหมดรวม ถุงเดียวกัน	55 (13.75)	55 (13.75)	185 (46.25)	102 (25.50)	3 (0.75)	3.14	0.97	ปาน กลาง
3. ให้ทางร้านใช้ กระดาษห่อสินค้า/ เชือกมัดสินค้า	21 (5.25)	18 (4.50)	46 (11.50)	221 (55.25)	94 (23.50)	2.13	1.00	น้อย
โดยรวม						3.00	0.91	ปาน กลาง

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติด้านการลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ($\bar{x}=2.75$, S.D.=0.97) โดยการลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารด้วยการรับประทานอาหารที่ร้านแทนการซื้ออาหารกลับไปรับประทานที่บ้าน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 3.77 ($\bar{x}=3.77$, S.D.=0.79) รองลงมา คือ การลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารด้วยการซื้ออาหารจากร้านที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น กล่องชานอ้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูง เท่ากับ 2.52 ($\bar{x}=2.51$, S.D.=0.99) และการลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารด้วยการให้ทางร้านใส่อาหารรวมในกล่องเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ($\bar{x}=2.47$, S.D.=1.07) ตามลำดับ ดังตารางที่ 11 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การรับประทานอาหารที่ร้านนั้น ส่วนมากจะรับประทานที่ร้านที่ขายอาหารแบบเสิร์ฟหลายจาน เช่น เอ็มเคหรือบาร์บีคอน ที่มีการเสิร์ฟอาหารเป็นถาดหลายถาดตามจำนวนการสั่งเมนูต่างๆ ซึ่งต้องใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารเยอะเพื่อแยกประเภทของอาหาร เช่น เนื้อสด ผักสด หรืออาหารปรุงสุกหากต้องการซื้อกลับไปทานที่บ้าน ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เลือกรับประทานอาหารที่ร้านแทนการซื้ออาหารกลับบ้านเพื่อลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารและลดจำนวนพลาสติกห่อหุ้มอาหารสดที่ใช้พลาสติกแรปเพื่อความสะอาดได้อีกด้วย ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า กล่องโฟมบรรจุอาหารมีความสะดวกสบายในการใช้งาน แต่

หลังจากใช้งานहारเก็บทิ้งเป็นเรื่องลำบากเพราะหาจุดทิ้งเฉพาะกล่องโฟมไม่ได้ ขยะจำพวกกล่องโฟมก็สกปรกเลอะเทอะจากเศษอาหาร จึงเลือกแก้ปัญหาการงดใช้กล่องโฟมโดยรับประทานอาหารที่ร้านแทน

ตารางที่ 11 การปฏิบัติด้านการลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

n=400

การปฏิบัติด้านลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร	ระดับปฏิบัติ					\bar{x}	SD.	ระดับการปฏิบัติ
	ประจำทุกครั้ง	เป็นประจำ	บ้างบางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย			
1. นำปิ่นโตหรือกล่องข้าวส่วนตัวไปซื้ออาหาร	28 (7.00)	20 (5.00)	46 (11.50)	239 (59.75)	67 (16.75)	2.26	1.03	น้อย
2. ซื้ออาหารจากร้านที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น ชานอ้อย	31 (7.75)	29 (7.25)	76 (19.00)	242 (60.50)	22 (5.50)	2.52	0.99	น้อย
3. รับประทานอาหารที่ร้านแทนการซื้ออาหาร	62 (15.50)	215 (53.75)	99 (24.75)	21 (5.25)	3 (0.75)	3.77	0.79	มาก
4. ให้ร้านค้าใส่อาหารรวมในกล่องเดียวกัน	31 (7.75)	38 (9.50)	77 (19.25)	206 (51.50)	48 (12.00)	2.47	1.07	น้อย
โดยรวม						2.75	0.97	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติด้านการลดการใช้แก้วพลาสติก ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ($\bar{x}=2.50$, S.D.=1.06) โดยการลดการใช้แก้วพลาสติกด้วยการใช้แก้วน้ำส่วนตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 3.20 ($\bar{x}=3.20$, S.D.=1.02) รองลงมา คือ การลดการใช้แก้วพลาสติกด้วยการเพิ่มเงินเพื่อเปลี่ยนจากแก้วพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นแก้วที่

สามารถนำมาใช้ซ้ำได้ (Reusable Cup) มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.19 ($\bar{x}=2.19$, S.D.=1.04) และการลดการใช้แก้วพลาสติกด้วยการเลือกซื้อเครื่องดื่มจากร้านที่ใช้แก้วย่อยสลายได้ เช่น แก้วขานอ้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 ($\bar{x}=2.12$, S.D.=1.13) ตามลำดับ ดังตารางที่ 12 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การใช้แก้วน้ำส่วนตัวแทนการใช้แก้วพลาสติก นอกจากจะสามารถลดการใช้พลาสติกได้แล้วนั้น ยังสามารถเก็บความอุณหภูมิของเครื่องดื่มได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถดื่มเครื่องดื่มโดยไม่เสียรสชาติได้นานขึ้น และในปัจจุบันการใช้แก้วน้ำส่วนตัวยังเป็นการเสริมบุคลิกภาพให้กับผู้ใช้งานจากรูปลักษณ์ของแก้วที่ใช้พกพา การใช้แก้วน้ำส่วนตัวจึงเป็นทางเลือกของการลดใช้แก้วพลาสติก โดยผู้ให้ข้อมูล ได้ให้ข้อมูลว่า ร้านค้าต่างๆ ที่ใกล้ที่ทำงานส่วนมากยังใช้แก้วพลาสติก แบบที่รัฐบาลณรงค์ให้ลด/เลิกใช้อยู่ ส่วนตัวเลยพกพาแก้วส่วนตัวเพื่อลดการใช้แก้วพลาสติก และเพิ่มการรักษาอุณหภูมิของเครื่องดื่มให้นานยิ่งขึ้น

ตารางที่ 12 การปฏิบัติด้านการลดการใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

n=400

การปฏิบัติด้าน ลดการใช้แก้ว พลาสติก	ระดับปฏิบัติ					\bar{x}	SD.	ระดับ การ ปฏิบัติ
	ประจำ ทุกครั้ง	เป็น ประจำ	บ้าง บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย			
1.ใช้แก้วน้ำ ส่วนตัว เพื่อลด การรับแก้ว พลาสติก	54 (13.50)	83 (20.75)	163 (40.75)	89 (22.25)	11 (2.75)	3.20	1.02	ปาน กลาง
2.เลือกซื้อ เครื่องดื่มจาก ร้านที่ใช้แก้วที่ สามารถย่อย สลายได้ เช่น แก้วขานอ้อย	29 (7.25)	21 (5.25)	44 (11.00)	181 (45.25)	125 (31.25)	2.12	1.13	น้อย

ตารางที่ 12 การปฏิบัติด้านการลดการใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

n=400

การปฏิบัติด้าน ลดการใช้แก้ว พลาสติก	ระดับปฏิบัติ					\bar{x}	SD.	ระดับ การ ปฏิบัติ
	ประจำ ทุกครั้ง	เป็น ประจำ	บ้าง บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย			
3.ยินดีจ่ายเพื่อ เปลี่ยนเป็นแก้วที่ สามารถนำมาใช้ ซ้ำได้ (Reusable Cup)	28 (7.00)	21 (5.25)	32 (8.00)	238 (59.50)	81 (20.25)	2.19	1.04	น้อย
โดยรวม						2.50	1.06	น้อย

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติลดการใช้หลอดพลาสติกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ($\bar{x}=2.94$, S.D.=1.02) โดยการลดการใช้หลอดพลาสติกด้วยการใช้แก้วน้ำส่วนตัวที่สามารถยกดื่มได้และซื้อเครื่องดื่มที่มีฝาครอบที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอด มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.26 ($\bar{x}=3.26$, S.D.=1.02 และ 0.96) รองลงมา คือ การลดการใช้หลอดพลาสติกด้วยการใช้หลอดที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น กระจดาช หรือชานอ้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.79 และการลดการใช้หลอดพลาสติกด้วยการใช้หลอดส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.47 ($\bar{x}=2.47$, S.D.=1.14) ตามลำดับ ดังตารางที่ 13 จากการสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนหลอดพลาสติก เช่น หลอดกระจดาชหรือหลอดชานอ้อยนั้น มีอายุการใช้งานน้อย ไม่สามารถใช้งานได้นานเท่ากับหลอดพลาสติกเนื่องจากมักจะเกิดการเปื่อยยุ่ยจากการแช่น้ำเป็นเวลานาน รวมถึงหลอดแบบซิลิโคนที่สามารถล้างใช้ซ้ำได้แต่ต้องคำนึงถึงความสะอาดและการเก็บรักษาเพื่อใช้งาน ทำให้การใช้หลอดแบบต่างๆ แทนการใช้หลอดพลาสติกไม่นิยมเท่ากับการงดใช้หลอดและเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีฝาครอบที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอดแทน โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยส่วนตัวแล้วนั่งทานอาหารที่ร้านบ่อย และแต่ละร้านที่เลือกทานส่วนมากจะใช้หลอดกระจดาชหรือหลอดประเภทต่างๆ ที่ย่อยสลายได้ง่าย และหลอดที่ย่อยสลายได้ง่ายนั้นมักจะเกิดปัญหาการเปื่อยการจากแช่น้ำเป็นเวลานาน จึงติดเป็นนิสัยส่วนตัวที่จะเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีฝาครอบยกดื่มได้

ตารางที่ 13 การปฏิบัติด้านการลดการใช้หลอดพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

n=400

การปฏิบัติด้าน การลดการใช้ หลอดพลาสติก	ระดับปฏิบัติ					\bar{x}	SD.	ระดับ การ ปฏิบัติ
	ประจำ ทุกครั้ง	เป็น ประจำ	บ้าง บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย			
1. ใช้หลอดดูดน้ำ ส่วนตัว เพื่อลด การรับหลอด พลาสติกจาก ร้านค้า	35 (8.75)	37 (9.25)	82 (20.50)	180 (45.00)	66 (16.50)	2.47	1.14	น้อย
2. ใช้หลอดดูดน้ำ ที่ทำจากวัสดุ ธรรมชาติ เพื่อลด ขยะจากหลอด พลาสติก	30 (7.50)	66 (16.50)	134 (33.50)	149 (37.25)	21 (5.25)	2.79	0.97	น้อย
3. ใช้แก้วน้ำ ส่วนตัวแบบฝา หรือขอบแก้วที่ สามารถยกดื่มได้ โดยไม่ต้องใช้ หลอด	51 (12.75)	103 (25.75)	160 (40.00)	71 (17.75)	15 (3.75)	3.26	1.02	ปาน กลาง
4. เลือกซื้อ เครื่องดื่มมีฝา ครอบที่สามารถ ยกดื่มได้โดยไม่ ต้องใช้หลอด	46 (11.50)	94 (23.50)	185 (46.25)	63 (15.75)	12 (3.00)	3.26	0.96	ปาน กลาง
โดยรวม						2.94	1.02	ปาน กลาง

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

จากศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของกลุ่มตัวอย่างในการลดใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก ผลการศึกษาแสดงดังนี้

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก

1. ความสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติก

พลาสติกถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นใส่สินค้าอาหาร และเครื่องดื่ม ฯลฯ เนื่องจากพลาสติกมีความแข็งแรง คงทน สะดวกต่อการใช้งานได้มากกว่าและยาวนานกว่าผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุจากธรรมชาติ เช่น หลอดกระดาษมั๊กยู่หรือเปื่อย กล่องชานอ้อยใส่อาหารมั๊กยู่หรือไม่คงรูป เป็นต้น รวมถึงพลาสติกมีน้ำหนักเบา ทำให้สะดวกในการพกพาเมื่อเปรียบเทียบกับการพกปืนโต กล่องข้าวหรือแก้วน้ำส่วนตัว นอกจากนี้หลังการใช้งานสามารถทิ้งได้โดยไม่เป็นภาระในการทำความสะอาด เช่น กล่องใส่อาหาร แก้วน้ำและส่วนตัว ดังนั้นผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกสบายจึงเลือกที่ใช้กล่องใส่อาหาร แก้วน้ำและส่วนตัวจากพลาสติกเพื่อจะได้ไม่ต้องกังวลเรื่องการทำความสะอาดหลังการใช้งานประกอบกับความเคยชินที่ทำมาเป็นเวลานาน

2. ข้อจำกัดด้านราคา

หากเปรียบเทียบราคาของถุง แก้ว กล่องอาหารและหลอดที่ทำจากพลาสติก ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า มีราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ เช่น หลอดกระดาษ กล่องชานอ้อย แก้วไบโอบจากพืช (Bio Cup) ฯลฯ ทำให้เป็นภาระของร้านค้าที่ต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และหากจำเป็นต้องปรับราคาขายสินค้าเพิ่มขึ้น บริโภคก็จะซื้อลดลงหรือหันไปซื้อที่ร้านที่มีการขายราคาถูกกว่าสินค้าชนิดเดียวกัน

3. ไม่ได้วางแผนในการไปซื้อสินค้า

การไปซื้อสินค้าโดยไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ได้มีการวางแผนการซื้อล่วงหน้า เช่น ไปทำงาน ไปท่องเที่ยว ไปทำธุระ ฯลฯ ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมบรรจุภัณฑ์ไปใส่ เช่น ถุงผ้า แก้วน้ำ ฯลฯ ทำให้จำเป็นต้องรับถุงหรือแก้วพลาสติกจากร้านค้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติก

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายในการลดพลาสติกของภาครัฐให้เพิ่มขึ้นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้รับข้อมูล ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการนำขยะพลาสติกมาใช้ซ้ำ และให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ช่องทางการรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องทางการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติก และเพื่อศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-33 ปี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ ต่ำกว่า 10,000บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ที่ 3-5 คน ลักษณะบ้านพักอาศัยเป็นบ้าน/บ้านเดี่ยว

2) ช่องทางการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ระดับการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหากพิจารณาแต่ละช่องทางจะพบว่า การรับรู้ผ่านสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน มากที่สุด การรับรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ มากที่สุด และการรับรู้ผ่านสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ได้แก่ Facebook มากที่สุด

3) การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกมีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การลดการใช้หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร และแก้วพลาสติก ตามลำดับ

สำหรับการลดใช้ถุงพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการนำถุงผ้าไปจ่ายตลาดและซื้อสินค้า การลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการรับประทานอาหารที่ร้านแทนการซื้ออาหารกลับไปรับประทานที่บ้าน การลดการใช้แก้วพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการใช้แก้วน้ำส่วนตัว และลดการใช้หลอดพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการใช้แก้วน้ำส่วนตัวที่สามารถยกดื่มได้และแก้วเครื่องดื่มที่มีฝาครอบที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอด

4) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายฯ มี 3 ข้อ ได้แก่ 1) ความสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก ไม่ว่าจะเป็นความทนทานต่อการใช้งาน น้ำหนักเบา สามารถใช้งานได้นาน 2) ราคา เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน แต่ทำจากวัสดุพลาสติก มีราคาที่ถูกกว่า จึงเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคทั่วไปเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก 3) การวางแผนการซื้อสินค้า จากการที่ไม่ได้วางแผนการซื้อล่วงหน้า ทำให้ไม่ได้เกิดการเตรียมถุงหรือแก้วสำหรับใส่ จึงหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการรับถุงหรือแก้วไม่ได้

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติก ผ่านช่องทางที่เป็น สื่อสิ่งพิมพ์ มากที่สุด โดยเฉพาะโบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ รองลงมาคือ การรับรู้ผ่านสื่อบุคคล โดยเฉพาะเพื่อน เพื่อนร่วมงานหรือเพื่อนบ้าน และการรับรู้ผ่านสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ โดยเฉพาะ Facebook ที่เป็นเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริตา เสนาวรุษ นริสา อินทร์สอน พงษ์เพชร ไบงาม สง่า ทับทิมหิน และปวีณา ลิ้มปิทีปการ (2564) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ค้าในตลาดเจริญศรี จ.อุบลราชธานี รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นใบปลิวมากที่สุด

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติด้านการลดการใช้ถุงพลาสติก มากที่สุด รองลงมาคือ การลดการใช้หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร และแก้วพลาสติก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาตียา กุโน ภัทรพร อุดมทรัพย์ และวรางคณา ดันทสันตสิกุล (25xx) ที่พบว่า ประชาชนในจังหวัดสงขลามีการลดใช้พลาสติก เนื่องจากสื่อโซเชียลมีเดียโฆษณาที่เน้นประชาสัมพันธ์และทำโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการลดใช้ถุงพลาสติก

โดยลักษณะของการลดใช้ถุงพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการนำถุงผ้าไปจ่ายตลาดและซื้อของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรญาณ แสงสุวรรณเมธา ทักษัดน้อย นาคา และพุดิพัฒน์ ทวีวิชรพัฒน์ (2563) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เป็นผู้บริโภคที่เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และรับรู้มาตรการการลดใช้พลาสติก เป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงโทษต่อสิ่งแวดล้อม จึงให้ความสำคัญกับการลดใช้ถุงพลาสติกโดยใช้ถุงผ้าหรือไม่รับถุงพลาสติกจากการซื้อสินค้า

ส่วนการลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารส่วนใหญ่จะลดโดยการเลือกทานอาหารที่ร้านแทน เพราะการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนสำหรับใส่อาหารมีข้อจำกัดในการใช้อยู่มาก เช่น ไม่มาสามารถราดแกงลงบนกล่องข้าวที่ทำจากกระดาษชานอ้อยได้ เพราะจะทำให้กล่องเปื่อยชุ่นจากน้ำแกงและเปื้อนซึม

การลดการใช้แก้วพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการใช้แก้วน้ำส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรญาณ แสงสุวรรณเมฆา ทักษ์คนัย นาคา และพุมิพัฒน์ ทวีวีชิรพัฒน์ (2563) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้แก้วส่วนตัวเพราะความสนใจในโปรโมชั่นส่วนลดของร้านค้า

และพฤติกรรมลดการใช้หลอดพลาสติกส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการใช้แก้วน้ำส่วนตัวที่สามารถยกดื่มได้และแก้วเครื่องดื่มที่มีฝาครอบที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอด แตกต่างกับงานวิจัยของ วิสสุตา ตั้งธนพฤทธิ์ และบุหงา ชัยสุวรรณ (2563) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนมาใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนหลอดพลาสติก เช่น หลอดชีวภาพหรือหลอดกระดาษแทนการใช้หลอดพลาสติก

สำหรับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายฯ เป็นเรื่องของความสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่มีความทนทานต่อการใช้งาน น้ำหนักเบา สามารถใช้งานได้นาน รวมถึงราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติและย่อยสลายได้ เช่น กระดาษชานอ้อย ใยสับปะรด สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราพรรณ ลิขพันธ์ และวิษณุ เหลืองลออ (2563) ที่พบว่า กระจกพลาสติกเป็นสิ่งจำเป็นและสะดวกเพราะยังไม่มีวัสดุอื่นทดแทนได้ดี และผู้ขายยังคงมีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้ากับผู้บริโภคอยู่เสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) ข้อเสนอจากการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่รับรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในระดับมากกว่า สื่อบุคคลและสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย หรือสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร ต้องการสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ใบปลิว ป้ายแบนเนอร์ เนื่องจากเป็นสื่อที่เหมาะสมกับบริบทของเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาจะเห็นว่าการลดและเลิกการใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในเขตเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย ยังคงค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบกับการลดการใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหารและหลอดพลาสติก ดังนั้นควรมีการกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมในการลดแก้วพลาสติก และสนับสนุนให้เกิดการนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันต่อไปในอนาคต เช่นเดียวกันกับนโยบายลดการใช้ถุงพลาสติก เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของRoadmap การจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ของประชาชน ในเขตลาดพร้าว เขตจตุจักร และเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ต่อยอดจากการศึกษานี้ที่พบว่า มีการลดใช้ถุงพลาสติก มากกว่าการลดใช้ กล่องโฟม แก้วน้ำพลาสติก และหลอดพลาสติก และควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดใช้ถุงพลาสติก และการลดใช้พลาสติกประเภทอื่นๆ

รายการอ้างอิง

- กนิษฐา รัตนสินธ. (2561). การลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2563). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562. กรุงเทพฯ: สโตร์ครีเอทีฟเฮ้าส์.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564a). ROADMAP การจัดการขยะพลาสติก ปี 2561-2573. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564b). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2563. กรุงเทพฯ: สโตร์ครีเอทีฟเฮ้าส์.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2564. กรุงเทพฯ: บริษัท เอพี คอนเน็กซ์ จำกัด.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2564). เมื่อขยะพลาสติกกำลังกลับมาปี 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูล.
- กษิพัฒน์ ลัดตามณีโรจน์. (2565). การจัดการขยะ กทม. 'โจทย์หิน' ผู้ว่ากทม. คนต่อไป. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://theactive.net/data/garbage-governor-bangkok/>
- จอมขวัญ อากาศานนท์ และนาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์. (2563). "ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร." วารสารสมาคมนักวิจัย, 25, 3: 170-185.
- ชิดชนก ทองไทย. (2556). "การรับรู้ และทัศนคติ ที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ." บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรกัญญา โยธะกา. (2564). "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกต้นทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี." วิทยาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ไทยโพสต์. (2565). นวัตกรรม "เทคโนโลยีโฟโรไลซิส" เปลี่ยนขยะพลาสติกเป็นน้ำมันดิบ. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/111125>
- ธงชัย สุธีรศักดิ์, วัชรวิทย์ ลิ้มสกุล, ณัฐฉิณี อุทกุล และณัฐภาพร อุทกุล. (2563). "พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่ใช้แล้วทิ้งของร้านขายอาหาร กรณีศึกษาอำเภอเมืองและอำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต." *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*, 2, 1: 20-38.
- ธาริตา เสนาวงษ์, นริสา อินทร์สอน, พงษ์เพชร ใบงาม, สง่า ทับทิมหิน และ ปวีณา ลิ้มปิติปราการ. (2564). "การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี." *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 15, 37: 210-223.
- นาตยา กุโน, ภัทรพร อุดมทรัพย์ และวรางคณา ดันตสันตสิกุล. (2563). "การรับรู้ข่าวสารและทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของประชากรในจังหวัดสงขลา." *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 24, 2: 1-9.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2552). *การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่*. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- นิรมล ศิริหาล้า. (2555). *การรับรู้*. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/360941>
- แนวหน้า. (2565). *กรมอนามัยเผยสถิติวิจัย ไทยสร้างขยะมากเป็นอันดับ 3 ของโลก*. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://today.line.me/th/v2/article/oq8pLNj>
- พลอยระดา ภูมิ, ลภัสสรดา ศรีระประที, ชมพูนุท สงกลาง, รัชชัช นันท์ และ อัจฉราพร สมภาร. (2559). "พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี." *วารสารวิชาการ*, ฉบับพิเศษ, 389-402.
- วชิรญาณ แสงสุวรรณเมฆา, ทักษิณีย์ นาคา, พุฒิพัฒน์ ทวีวิชิรพัฒน์ และสรรพวัต วงศ์จำรัส. (2563). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 58: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- วชิระ ชินหนองจอก. (2555). *ทฤษฎีการรับรู้*. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/282194>
- วรณรัตน์ ขันดิธีระโฆษิต. (2552). "การรับรู้ของข้าราชการตำรวจต่อร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ...", *ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล*.

- วัลย์นภา ฮวบเยี่ยม, สโรชา พอขุนทด และสรวรรยา ธรรมอภิพล. (2566). "การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้บริโภคเครื่องดื่มกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย." *วารสารวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 1, 1: 1-21.
- วิษณุ คงสุวรรณ และจำลอง โพธิ์บุญ. (2561). "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วของประชาชนในกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีเขตห้วยขวาง." การจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิสุตา ตั้งธนพทธี และบุหงา ชัยสุวรรณ. (2563). "การประยุกต์แนวคิดการตลาดเพื่อสังคมในระดับชุมชนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการลดใช้หลอดพลาสติกในร้านกาแฟ." *วารสารนิเทศและนวัตกรรม นิต้า*, 7, 2: 117-135.
- สุจินดา ไผ่สมบุญ, ณัฐกฤษฎ์ เกร่งวิทยา, ศุภาพิชญ์ ตั้งถึงถิ่น และพุดิพัฒน์ ทวีวีรพัฒน์. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ใช้บริการ Food Delivery.** ในการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 58: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- สุโรยา หนีเร่ และสุรัชย์ ไวยวรรณจิตร. (2559). "มุมมองประชาชนต่อนโยบายภาครัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษา “ทุ่งยางแดงโมเดล”." รายงานวิจัยชุมชน สถาบันพระปกเกล้า.
- อัจฉราพรรณ ลิฬพันธ์ และวิษณุ เหลืองลือ. (2557). "เจตคติและพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร." *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 34, 1: 70-88.
- Asael, H. (1998). *Consumer Behavior and Marketing Action*. 6th ed.
- NovaBizz. (2548a). **การรับรู้.** เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Perception.htm>
- NovaBizz. (2548b). **พฤติกรรมมนุษย์.** เข้าถึงเมื่อ 1 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/>
- The active. (2565). **การจัดการขยะ กทม. ‘โจทย์หิน’ ผู้ว่าฯ กทม. คนต่อไป.** เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://theactive.net/data/garbage-governor-bangkok/>

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน

ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การรับรู้และการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ นางสาวอภิชญา ไทยรัตน์ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามRoadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามRoadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
- ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
- ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1.เพศ

- ชาย หญิง ไม่ระบุ

2.อายุ

- ต่ำกว่า 18 ปี 18 - 25 ปี 26 - 33 ปี 34 - 41 ปี
 42 - 49 ปี ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป

3.อาชีพ

- นักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัทเอกชน
 ข้าราชการ/พนักงานราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ไม่ได้ประกอบอาชีพ

4.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท
 15,001 - 20,000 บาท 20,001 - 25,000 บาท
 25,001 - 30,000 บาท 30,001 - 35,000 บาท
 35,001 - 40,000 บาท ตั้งแต่ 40,000 บาท ขึ้นไป

5.ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

6.จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมท่าน)

- 1-2 คน 3-5 คน มากกว่า 5 คนขึ้นไป

7.ลักษณะบ้านพักอาศัยของท่าน

- บ้าน หอพัก/ห้องเช่า คอนโดมีเนียม อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. นโยบายการจัดการขยะพลาสติก หมายถึง นโยบายการจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ในเป้าหมายแรก ระยะที่ 2 การลดและเลิกการใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก)

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับการรับรู้ของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

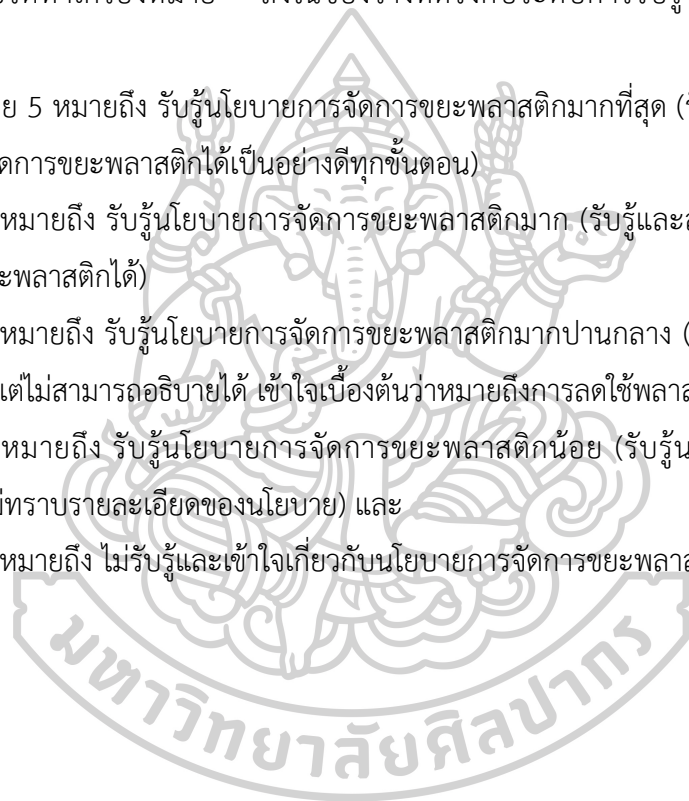
โดย 5 หมายถึง รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกมากที่สุด (รับรู้และสามารถอธิบายนโยบายการจัดการขยะพลาสติกได้เป็นอย่างดีทุกขั้นตอน)

4 หมายถึง รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกมาก (รับรู้และสามารถอธิบายนโยบายการจัดการขยะพลาสติกได้)

3 หมายถึง รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกปานกลาง (รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกแต่ไม่สามารถอธิบายได้ เข้าใจเบื้องต้นว่าหมายถึงการลดใช้พลาสติกบางชนิด)

2 หมายถึง รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกน้อย (รับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกแต่ไม่ทราบรายละเอียดของนโยบาย) และ

1 หมายถึง ไม่รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติก ตามลำดับ

การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติก	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
จากสื่อบุคคล					
1. บุคคลในครอบครัว					
2. เพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน					
3. ครู อาจารย์					
จากสื่อสิ่งพิมพ์					
1. หนังสือ ตำรา แบบเรียน					
2. หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร					
3. โบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์					
จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ					
1. โทรทัศน์					
2. วิทยุ					
3. ภาพยนตร์โฆษณา					
จากสื่อโซเชียล					
1. เว็บไซต์/ เว็บบล็อกของหน่วยงาน					
2. เฟซบุ๊ก					
3. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. นโยบายการจัดการขยะพลาสติก หมายถึง นโยบายการจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ในเป้าหมายแรก ระยะที่ 2 การลดและเลิกการใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก)

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงการปฏิบัติของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดย 5 4 3 2 และ 1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งที่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ้างบางครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ ตามลำดับ

โดย 5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งที่

4 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์)

3 หมายถึง ปฏิบัติบ้างบางครั้ง (2-3 ครั้งต่อสัปดาห์)

2 หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้ง (น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์)

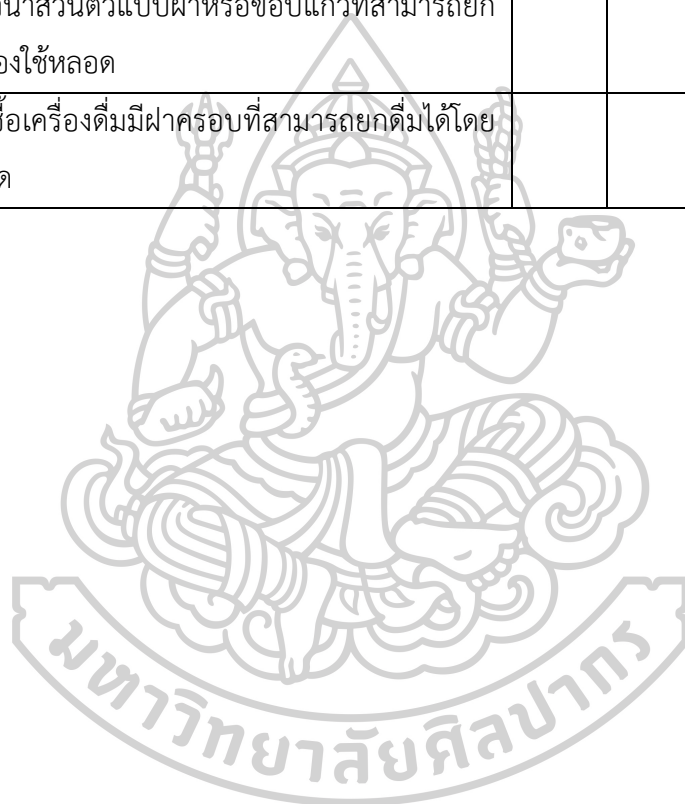
และ 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ ตามลำดับ

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามนโยบาย การจัดการขยะพลาสติก	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
การลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว					
1.ท่านนำถุงผ้าไปจ่ายตลาดและซื้อของ เพื่อลดการรับ ถุงพลาสติกจากร้านค้า					
2. ท่านให้ทางร้านค้าใส่สินค้าทั้งหมดรวมถุงเดียวกัน(ขนาด ใหญ่)เพื่อลดจำนวนถุงพลาสติก					
3.ท่านให้ทางร้านใช้กระดาษห่อสินค้า/เชือกมัดสินค้า เพื่อ ลดการใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้า					
การลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร					
1.ท่านนำปิ่นโตหรือกล่องข้าวส่วนตัวไปซื้ออาหารแทนการ ใส่กล่องโฟม					
2.ท่านซื้ออาหารจากร้านที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อย สลายได้ เช่น กล่องชานอ้อย เพื่อลดกล่องโฟม					

3.ท่านรับประทานอาหารที่ร้านแทนการซื้ออาหารกลับไป รับประทานที่บ้าน เพื่อลดปริมาณกล่องโฟมบรรจุอาหาร					
4.ท่านให้ร้านค้าใส่อาหารรวมในกล่องเดียวกันเพื่อลด จำนวนกล่องโฟมบรรจุอาหาร					
การลดการใช้แก้วพลาสติก					
1.ท่านใช้แก้วน้ำส่วนตัวในการซื้อเครื่องดื่ม เพื่อลดการรับ แก้วพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง					
2.ท่านเลือกซื้อเครื่องดื่มจากร้านที่ใช้แก้วที่สามารถย่อย สลายได้แทนการซื้อเครื่องดื่มที่บรรจุในแก้วพลาสติกใช้ครั้ง เดียวทิ้ง เช่น แก้วชานอ้อย					
3.ในกรณีไม่มีแก้วน้ำส่วนตัว ท่านจะเพิ่มเงินเพื่อเปลี่ยนจาก แก้วพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นแก้วที่สามารถนำมาใช้ซ้ำได้ (Reusable Cup)					

พฤติกรรมกรปฏิบัติตามนโยบาย การจัดการขยะพลาสติก	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
การลดการใช้หลอดพลาสติก					
1. ท่านใช้หลอดดูดน้ำส่วนตัว เพื่อลดการรับหลอดพลาสติกจากร้านค้า					
2. ท่านใช้หลอดดูดน้ำที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อลดขยะจากหลอดพลาสติก					
3. ท่านใช้แก้วน้ำส่วนตัวแบบฝาหรือขอบแก้วที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอด					
4. ท่านเลือกซื้อเครื่องดื่มมีฝาครอบที่สามารถยกดื่มได้โดยไม่ต้องใช้หลอด					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ปัญหาและอุปสรรคของท่านในการลดและเลิกการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายในการลดและเลิกการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

อภิชนา ไทยรัตน์

วุฒิการศึกษา

พ.ศ.2563 สำเร็จการศึกษา สาขาการจัดการชุมชน

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ.2563 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท

สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม

จังหวัดนครปฐม

